

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PŘÍRODOVĚDECKÁ FAKULTA

KATEDRA ROZVOJOVÝCH STUDIÍ

Michal Fornbaum

Rozvojové příležitosti a ohrožení v Hondurasu

Diplomová práce

Vedoucí práce: RNDr. Miloš Fňukal, Ph.D.

Olomouc 2011

Prohlašuji, že jsem zadanou diplomovou práci vypracoval samostatně a že jsem uvedl veškerou použitou literaturu.

Olomouc, 3.května 2011

.....

Děkuji RNDr. Miloši Fňukalovi, Ph.D. za vstřícný přístup, cenné rady a odborné vedení diplomové práce.

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Přírodovědecká fakulta

Akademický rok: 2008/2009

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Michal FORNBAUM**
Osobní číslo: **R080255**
Studijní program: **N1301 Geografie**
Studijní obor: **Mezinárodní rozvojová studia**
Název tématu: **Rozvojové příležitosti a ohrožení v Hondurasu**
Zadávající katedra: **Katedra rozvojových studií**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem práce je identifikovat rozvojové příležitosti a ohrožení na příkladu Hondurasu a na jejich základě navrhnout rozvojové priority pro tuto zemi. Autor se pokusí nastínit příčiny, které dovedly zemi do dnešního stavu (v ekonomickém a politickém smyslu), představí perspektivy budoucího vývoje a nastíní potřeby a možnosti rozvojové spolupráce.

Navržená struktura práce:

1. Úvod
2. Cíle práce
3. Metody zpracování
4. Úroveň rozvoje ? teoretický rámec práce
5. Úroveň rozvoje Hondurasu v oblasti:
 - a. Politické
 - b. Ekonomické
 - c. Demografické
 - d. Environmentální
6. Možné příčiny dnešního stavu
7. Perspektivy budoucího vývoje
8. Potřeby a možnosti rozvojové spolupráce
9. Literatura

Rozsah grafických prací: **Dle potřeby**
Rozsah pracovní zprávy: **20 - 25 tisíc slov**
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

Dostupné knižní publikace, namátkou:

Bulmer-Thomas, Victor. The economic history of Latin America since independence. 2nd ed. New York: Cambridge University Press, 2003. 481 s. ISBN 0-5215-3274-4.

Fay, Marianne ed. The urban poor in Latin America. Washington : World Bank, c2005. 266 s. ISBN 0-8213-6069-8-

Gwynne, Robert N., Kay, Cristóbal eds. Latin America transformed : globalization and modernity. 2nd ed. London: Edward Arnold, 2004. 316 s. ISBN 0-3408-0930-2.

Kirby, Peadar. Introduction to Latin America : twenty-first century challenges. London: Sage, 2003. 229 s. ISBN 0-7619-7373-7

Latin America profiled: essential facts on society, business and politics in Latin America. Edited by Barry Turner. 1st edition. London: Macmillan, 2000. 293 s. ISBN 03-33800-61-3.

Vanden, Harry E., Prevost, Gary. Politics of Latin America : the power game. 2nd ed. New York, Oxford: Oxford University Press, 2006. 603 s. ISBN 0-1951-8808-X.

Wiarda, Howard J., Kline, Harvey F. A concise introduction to Latin American politics and development. 2nd ed. Boulder, CO: Westview Press, 2007. 254 s. ISBN 0-8133-4353-4.

Internetové zdroje (především dokumenty mezinárodních organizací: OSN, ECLAC, INIDE, INE, WB, oficiální dokumenty států), např.: United Nations Development Programme (UNDP). Democracy in Latin America: Towards a Citizens' Democracy. 1st edition. Buenos Aires: Aguilar, 2005. 288 s. ISBN 987-04-0085-X.

Vedoucí diplomové práce: **RNDr. Miloš Fňukal, Ph.D.**
Katedra geografie

Datum zadání diplomové práce: **6. listopadu 2008**

Termín odevzdání diplomové práce: **15. května 2010**

L.S.

Prof. RNDr. Juraj Ševčík, Ph.D.
děkan

Doc. RNDr. Pavel Nováček, CSc.
vedoucí katedry

V Olomouci dne 16. března 2010

Obsah:

1. Úvod.....	8
2. Cíle práce.....	9
3. Přehled literatury.....	11
4. Geografická charakteristika země.....	12
4.1. Fyzickogeografická charakteristika země.....	12
4.1.1. Poloha.....	12
4.1.2. Povrch.....	13
4.1.3. Klima.....	13
4.1.4. Biota.....	15
4.1.5. Přírodní rizika a hazardy.....	16
4.2. Obyvatelstvo.....	18
4.2.1. Územní rozložení obyvatelstva.....	19
4.2.2. Etnické složení.....	20
4.2.3. Náboženství.....	21
4.2.4. Jazyky.....	22
4.3. Politická charakteristika.....	24
4.3.1. Státní zřízení.....	24
4.3.2. Administrativní členění.....	26
4.3.3. Historie.....	27
4.3.4. Poslední politické události.....	36
4.3.5. Mezinárodní spory a problémy.....	37
4.4. Životní prostředí.....	40
5. Hospodářství Hondurasu, hlavní rozvojové problémy.....	42
5.1. Rozvoj a způsoby jeho měření.....	42
5.2. Hospodářství a jeho rozvojové problémy.....	45
5.2.1. Zemědělství.....	48
5.2.2. Průmysl.....	52
5.2.3. Služby.....	55
5.2.4. Doprava.....	57
5.3. Další rozvojové problémy.....	58
5.4. SWOT analýza rozvojových potřeb teritoria.....	63

6. Rozvojová politika Hondurasu.....	68
7. Honduras v systému mezinárodní rozvojové spolupráce.....	69
8. Závěry a doporučení.....	74
9. Shrnutí / Summary.....	77
10. Seznam použité literatury.....	79
11. Seznam příloh.....	85

1. Úvod

Když jsem přemýšlel o tom, jaké by mohlo být téma mé diplomové práce, tak mě napadly dvě věci. Vzhledem k tomu, že se od mládí věnuji sportu, prvním tématem byl problém sportu v rozvojových zemích. Toto téma jsem nakonec nezvolil, ale po návštěvě Moldavska v rámci školní exkurze rok po odevzdání zadání mé diplomové práce, jsem zjistil, že tato oblast je ještě zajímavější než jsem si původně myslel. Poprvé v životě jsem tehdy na vlastní oči viděl, jaké jsou v této oblasti v Moldavsku a asi nejen tam velké nedostatky. Přitom si myslím, že sport je jedna z cest, jak vyřešit mnoho rozvojových problémů za relativně málo finančních prostředků.

Druhou věcí, která mě napadla a o které jsem se nakonec rozhodl psát svou diplomovou práci, se týkala kvality života obyvatel v rozvojových zemích a možnosti jejího zlepšení. Vždy mě zajímalo, jak lidé v jednotlivých státech žijí a co by bylo třeba udělat proto, aby se jim žilo lépe. Po rozhovoru s vedoucím mé diplomové panem doktorem Fňukalem jsem zvolil téma Rozvojové příležitosti a ohrožení v Hondurasu. Honduras se řadí mezi nejchudší země na západní polokouli a existuje v něm mnoho rozvojových problémů. Země je dlouhodobě pod silným politickým vlivem Spojených států amerických a je tedy přirozeným příjemcem jejich rozvojové pomoci. Srovnání jejich principů a dopadů a komparace s postupy používanými v EU byly dalším z důvodů, proč jsem se nakonec rozhodl psát o rozvojových ohroženích a příležitostech právě v této zemi.

2. Cíle práce

Hlavní cíle práce se zaměřují na identifikaci hlavních rozvojových problémů Hondurasu a následného popsání rozvojových příležitostí a ohrožení daného regionu. Důraz bude kladen hlavně na hospodářský a společenský vývoj, současný stav a možnosti země v budoucnu.

V úvodní rozsáhlejší kapitole, která by se měla skládat ze čtyř hlavních podkapitol, diplomová práce poskytne základní geografickou charakteristiku země. V úvodu bude popsána fyzickogeografická charakteristika Hondurasu, která nastíní přírodní podmínky, v jakých se země nachází, a upozorní na existující přírodní rizika. Další podkapitola by se měla zaměřit na charakteristiku populace země, zejména na územní rozložení obyvatelstva, jeho etnické složení, náboženskou a jazykovou strukturu. Další oddíl bude věnován politické charakteristice, která se zaměří na politický systém, vztahy Hondurasu s ostatními státy a také na historický vývoj země. Poslední podkapitola úvodní části se zaměří na životní prostředí a identifikuje hlavní hrozby v této oblasti, ale také jeho potenciál pro rozvoj cestovního ruchu (v zemi existuje řada atraktivních přírodních objektů, vč. několika národních parků).

Další oddíl diplomové práce bude věnován hospodářství a identifikaci hlavních rozvojových problémů země. V jejím úvodu bude zařazena krátká kapitola zabývající se pojmem rozvoj a způsoby jeho měření, poté bude následovat rozbor jednotlivých sektorů hospodářství s ohledem na indikátory rozvoje, který vyústí v identifikaci hlavních rozvojových potřeb teritoria.

Následující část diplomové práce se zaměří na rozvojovou politiku honduraské vlády a na postavení země v systému mezinárodní rozvojové spolupráce. V tomto oddíle by mělo dojít jednak ke komparaci přístupů hlavních donorů (USA a EU vč. České republiky) a také k porovnání sektorového zaměření rozvojové pomoci s rozvojovými potřebami teritoria identifikovanými v předchozích částech práce.

Práce se pokusí potvrdit pět pracovních hypotéz, které se týkají největších problémů země. Těmito hypotézami jsou:

- hurikán Mitch výrazně zbrzdil rozvoj země a jeho důsledky dosud nejsou překonány
- výrazným rozvojovým problémem je politická nestabilita v zemi, zejména v období po převratu v roce 2009
- zemi se dlouhodobě nedaří snížit propastné rozdíly mezi bohatými a chudými
- efektivitu rozvojové pomoci snižuje vysoká míra kriminality a propojení politiky s drogovými kartely

- potenciálním ohrožením země je devastace životního prostředí.

3. Přehled literatury

Značné množství materiálů týkajících se problematiky Hondurasu a jeho rozvoje je dostupných na internetových stránkách honduraské vlády, statistického úřadu, ministerstva pro sociální rozvoj a dalších honduraských ministerstev. Kvalitní zdroje jsou dostupné i na internetových stránkách Organizace spojených národů a k ní přidružených organizací, Evropské unie nebo Světové banky. Všechny tyto organizace vydávají mnoho dokumentů a publikací, které jsou respektovanými a spolehlivými zdroji informací. Část informací o dané problematice lze získat i z encyklopedií, které jsou dostupné online na internetu nebo v tištěné podobě. Právě publikace encyklopedií a turistických průvodců jsou téměř jediné zdroje, ve kterých je možné získat rozsáhlejší informace o zemi v českém jazyce. Česká literatura se tedy problematikou Hondurasu příliš nezabývá, což pravděpodobně souvisí i s tím, že Česká republika nemá dlouhodobě s Hondurasem významné styky. Příležitostně se Hondurasu věnují periodika jako jsou například Mezinárodní politika, Mezinárodní vztahy nebo volně dostupné články na internetu, které se věnují tématu rozvojové politiky, politického vývoje, kriminality, problémům drog nebo ničením životního prostředí v Hondurasu.

Při zpracování diplomové práce byly tedy použity především elektronické internetové zdroje, které byly doplněny o dokumenty mezinárodních organizací a odbornou literaturu. Z anglicky psaných knih byly informace čerpány z publikace Světové banky napsané autory Fayem a Mariannem *The urban poor in Latin America* nebo publikace *A consise introduction to Latin American politics and developement* od autorů Wiarda, Howarda, Klineho a Harveyho.

V celé diplomové práci jsou všechny druhy výše uvedených zdrojů v jednotlivých částech kombinovány, přičemž v první polovině práce zaměřené na geografickou charakteristiku země jsou použity spíše informace z encyklopedií, stránek honduraské vlády nebo organizací zabývajících se přírodními podmínkami a životním prostředím. V druhé části diplomové práce, která charakterizuje hlavní rozvojové problémy země a hospodářskou vyspělost se pak vyskytují spíše informace z mezinárodních organizací zabývajících se rozvojem, jednotlivých honduraských ministerstev a knih s rozvojovou problematikou. V obou těchto částech je také značně čerpáno z internetových stránek a dokumentů honduraského statistického úřadu.

4. Geografická charakteristika země

4.1. Fyzicko-geografická charakteristika země

4.1.1. Poloha

Honduras je druhý největší stát ve Střední Americe zabírající plochu 112 tisíc km² (CIA, 2010). Jeho území má tvar podobný trojúhelníku. Na severu omývá zemi Karibské moře s pobřežím dlouhým 735 km, které se táhne od ústí řeky Rio Motagua tvořící část hranice s Guatemalou na západě až k ústí řeky Rio Coco, která tvoří část jihovýchodní hranice s Nikaraguou (Britannica, 2011). Celková délka jihovýchodní hranice Hondurasu s Nikaraguou je 922 km. Hranice se táhne od pobřeží Karibského moře až k pobřeží Tichého oceánu ve Fonseckém zálivu. Délka pobřeží Tichého oceánu na jihu země je 153 km. Na jihozápadě sousedí Honduras se Salvadorem, s nímž má dlouhou hranici 342 km, a západním sousedem je již zmiňovaná Guatemala, s kterou má společnou hranici dlouhou 256 km (CIA, 2010).

Ke státnímu území dále patří velké množství ostrovů především v Karibském moři jako například ostrovy Roatán, Utila nebo Guanaja. Ve Fonseckém zálivu jsou to například ostrovy El Tigre nebo Zacate Grande (Britannica, 2011).

Obr. č. 1: Poloha Hondurasu

(CIA, 2010)

4.1.2. Povrch

Honduras se skládá ze tří geografických oblastí jimiž jsou rozsáhlé pohoří ve středu země a nížiny na tichomořském i karibském pobřeží. Většinu povrchu země tvoří hory táhnoucí se od severozápadu k jihovýchodu, jejichž nejvyšší části přesahují 2500 m n. m. Nejvyšší horou země je Cerro Las Minas vysoká 2870 m n. m. Ve středu země se nachází centrální plošina s vysokými hřebeny a hlubokými údolími. Pohoří v zemi tvoří více než 2/3 celého území.

Na severu se nacházejí nížiny, které se táhnou po celém pobřeží Karibského moře do vzdálenosti 40 až 100 km od pobřeží. V okolí města La Ceiba je jen úzký pás nížiny, ale směrem na severovýchod se nížina rozšiřuje a zasahuje poměrně hluboko do vnitrozemí. Na tichomořském pobřeží je pás nížiny v průměru asi jen 25 km široký.

Při pobřeží Tichého oceánu ve Fonceském zálivu se nachází také několik sopečných ostrovů, které jsou součástí řetězce sopek, který se táhne při pobřeží Střední Ameriky. Na největších ostrovech Zacate Grande a El Tigre dosahují sopečné kužely výšky až 700 m n.m. (Britannica, 2011).

4.1.3. Klima

Honduras leží v pásmu tropického klimatu. Má velmi členité území a díky tomu se zde nachází 3 rozdílné klimatické oblasti, i když rozloha země je relativně malá. Teploty v tropických oblastech, to znamená i v Hondurasu se liší hlavně v závislosti na nadmořské výšce a období v roce. Území, které leží v nadmořské výšce do 1000 metrů nad mořem se nazývá Tierra Caliente, což v překladu znamená horká země. Oblasti mezi 1000 m.n.m a 2000 m.n.m. se nazývají Tierra Templada, v překladu mírná země a oblasti nad 2000 m.n.m. jsou tzv. Tierra Fría což znamená studená země.

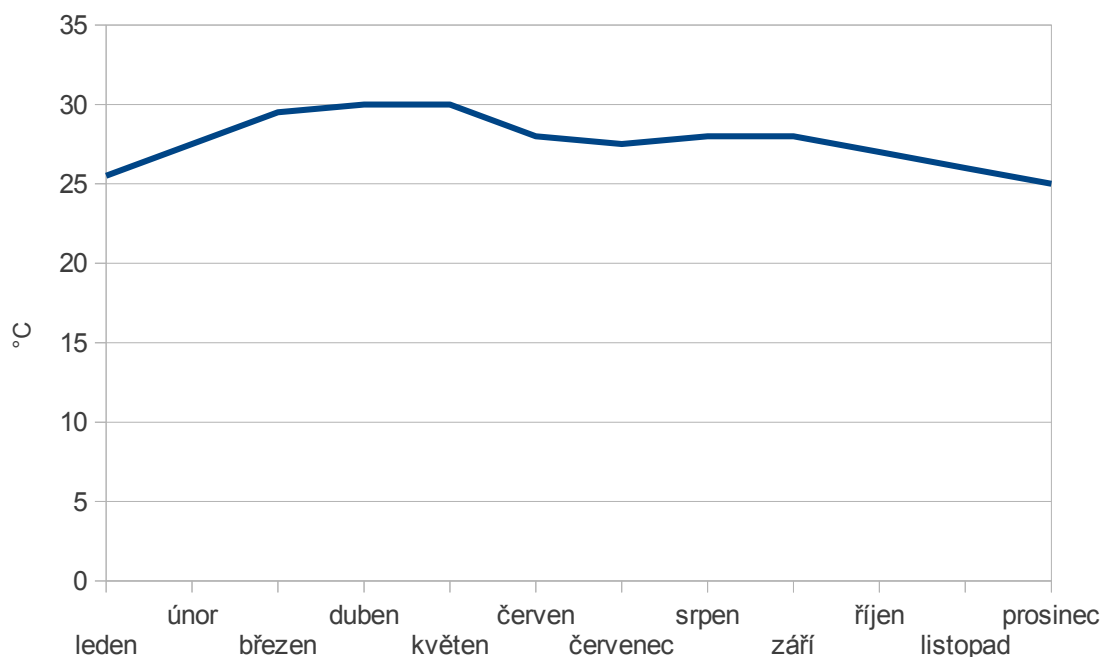
Nížinatá oblast u pobřeží Karibského moře má vlhké klima s trvale vysokými teplotami a vlhkostí. Rozložení srážek je po dobu celého roku přibližně rovnoměrné a denní teploty během roku se pohybují v rozmezí 26 °C a 28 °C. Nejchladnějšími měsíci jsou zde prosinec a leden, v kterých přichází nejmenší množství srážek. Kromě těchto dvou měsíců padá déšť v této oblasti vydatně po celý rok. V této oblasti jsou také nejvyšší úhrny srážek dosahující až 2400 mm za rok. Více do vnitrozemí se srážky snižující v období od listopadu do dubna, ale stále jsou úhrny srážek vysoké.

Nížina na pobřeží Tichého oceánu má tropické klima s vysokými teplotami a obdobím

sucha od listopadu do dubna. V dubnu, posledním měsíci období sucha a nejteplejším měsíci roku, dosahují denní teploty hodnot až 32 °C. Celé období sucha na pobřeží Pacifiku je mírně teplejší než období dešťů. Srážky v této oblasti jsou nerovnoměrně rozloženy v průběhu celého roku. Drtivá většina z nich padne jen v období dešťů od května do září.

Region ve středu země má charakteristické tropické klima vyšších oblastí. Teplota se snižuje s vyšší nadmořskou výškou a v některých oblastech nad 2000 m n. m. může v noci klesnout až k bodu mrazu. Největší úhrny srážek v tomto regionu jsou stejně jako na tichomořském pobřeží v období dešťů od května do září (Britannica, 2011). Záleží ale také na členitosti okolního terénu, například hlavní město Tegucigalpa leží v chráněném údolí a má velmi příjemné klima s denními teplotami v rozmezí od 25 °C do 30 °C a ročním úhrnem srážek jen asi 1000 mm (NOAA, 2010).

Obr. č. 2: Klimadiagram Tegucigalpa

Upraveno podle zdroje NOAA, 2010

4.1.4. Biota

Příroda v Hondurasu je velmi rozmanitá. Z biogeografického hlediska se Honduras dělí na 7 biogeografických oblastí. Jsou to stále zelené lesy, poolopadavé lesy, opadavé lesy, křovinaté oblasti, savany, pobřežní ekosystémy a mokřady.

Stále zelené lesy, které se dělí na nížinné a podhorské, jsou všech nadmořských výškách. Zabírají plochu více než 500 000 ha. Nachází se především na vlhčím severu při pobřeží Karibského moře, ale i ve vnitrozemí, kde tvoří převážnou část významných honduraských rezervací Rio Plátano a Tawahka. Vyskytuje se v nich většina nejbohatších ekosystémů v Hondurasu, které patří k nejzachovalejší a nejrozsáhlejší ekosystémům na světě. V některých oblastech je až 115 stromů na 1 ha (World institute for conservation & environment, 2010). Žije v nich velké množství živočichů, jako jsou například jaguáři, papoušci, tukani nebo tapíři (Educación Helvética, 2010).

Poloopadavých lesů je v Hondurasu už jen velmi málo a vyskytují se především v oblastech Aguanského údolí nebo na jihu při pobřeží Tichého oceánu. Největší souvislý poloopadavý les v zemi je v rezervaci Botija, kde zasahuje do nadmořské výšky až 1300 m n.m. Celkově je na území Hondurasu 5 ekosystémů patřících do těchto opadavých lesů, z čehož jsou tři při pobřeží a dva ve vnitrozemí (World institute for conservation & environment, 2010). Mezi zástupce živočichů zde patří hlavně pumy, oceloti, lenochodi nebo vzácné druhy ptáků (Educación Helvética, 2010). Opadavé lesy již v zemi téměř vymizely. Zbytky těchto lesů lze najít pouze na jihu země při pobřeží Fonceského zálivu.

Další z biogeografických oblastí jsou oblasti křovin. Vyskytují se hlavně v Aguanském údolí, ale také v Agalském a Comayaguaském údolí. V fauny se zde nachází mravenečník, různé druhy hadů a také endemické druhy ptáků a ještěřů. V oblasti jsou také některé endemické druhy rostlin.

Savany se rozkládají na rozsáhlých plochách především v oblastech Pobřeží Moskytů. Zasahují do tří přírodních rezervací Rio Plátano, Caratasca a Rus Rus (World institute for conservation & environment, 2010). Fauna se v mnohém podobá oblasti křovin a můžeme zde také nalézt mravenečníka, množství hadů, ještěřů a dravé ptáky jako jsou například kondor nebo orel (Educación Helvética, 2010).

Pobřežních ekosystémů je na území státu celkem devět. Jedná se například o mangrovy, pláže, mořské mělčiny nebo písčiny. Nejvýznamnější ekosystém, který má i celosvětový význam, se nachází na ostrovech v Karibském moři. Žijí na nich endemické druhy plazů a také zde rostou rostliny, které se nadají najít nikde jinde na světě.

Dva ekosystémy, které se nacházejí hlavně na severu země, patří do biogeografických oblastí zvaných mokřady. Nalézají se zde mnohé druhy roslin, živočichů (World institute for conservation & enviroment, 2010). Za zmínku stojí například kapustňáci nebo kajmani (Educación Helvética, 2010).

Obr. č. 3: Deštný les v Hondurasu

(Educación Helvética, 2010)

4.1.5. Přírodní rizika a hazardy

Honduras je zemí, kterou velice často postihují přírodní katastrofy. Jedná se především o hurikány a následné záplavy nebo sesuvy půdy, zemětřesení, ale také o sucha a následné požáry nebo klimatické změny vyvolané jevem El Niño.

Největším přírodním rizikem v Hondurasu jsou již zmíněné hurikány, které vznikají v Karibském moři na severu země, a následné záplavy a sesuvy půdy. Čtyři největší katastrofy za posledních 50 let byly způsobeny právě těmito přírodními procesy. V roce 1973 zemřelo vlivem hurikánu a následných sesuvů půdy asi 2800 lidí (USGS, 2011) a již o rok později způsobil hurikán Fifi smrt 8000 lidí. Další velká přírodní katastrofa se stala v roce 1993, kdy přívalové deště a následné povodně zabily 400 lidí Nejničivější v posledních sto letech a druhý nejničivější vůbec hurikán Mitch se odehrál v roce 1998. Síla větru dosahovala rychlosti až 250 kilometrů v hodině, na což většina obyvatelstva nebyla připravená. Během dvou dnů hurikánu došlo k významným škodám

na honduraské infrastruktuře. Hurikán nejvíce zasáhl města na severním pobřeží La Ceiba, Trujillo, Tela a ostrov Guanaja. Hurikán ovšem zasáhl i města ve vnitrozemí včetně hlavního města Tegucigalpy. Celkově mu padlo za oběť přes 11 000 lidí (NCDC, 2009). V posledních letech došlo k jednomu významnějšímu hurikánu jménem Felix v roce 2007. Bylo postiženo asi 1400 rodin, ale ztráty na životech byly zaznamenány hlavně v sousední Nikaragui. Následky hurikánů budou v budoucnu pravděpodobně ještě větší než dosud, protože kvůli masivnímu odlesňování, které na území Hondurasu probíhá, bude docházet ke snadnějšímu vzniku povodní a sesuvům půdy.

Seismické ohrožení v Hondurasu je v porovnání s okolními státy poměrně nízké. Pravděpodobnost zemětřesení se zvyšuje směrem od východu na západ, kde však nejsou oblasti tolik obydlené. V posledních padesáti letech byla Hondurasu dvě velká zemětřesení. V roce 1982 se jedno z nich odehrálo v blízkosti Tichomořského pobřeží. Mělo amplitudu 6,0 stupně Richterovy škály a nebyly při něm hlášeny žádné oběti na životech. V roce 2009 došlo k zemětřesení v oblasti Karibského moře s epicentrem asi 40 km severně od ostrova Roatán. Jeho amplituda byla 7,3 stupně Richterovy škály a po několika hodinách následoval ještě další otřes, který měl velikost 4,8 stupně Richterovy škály. Toto zemětřesení si vyžádalo 7 lidských životů a mělo také značný dopad na honduraské hospodářství (USGS, 2011).

Další z přírodních katastrof, která zemi často postihuje je sucho. Souvisí s jevem El Niño a nejvíce zasažen většinou bývá západ země. Mezi léty 1960 až 2002 tvořily sucha 12 % všech přírodních katastrof v zemi (Segnestam, Simonsson, Rubiano, Morales, 2006).

Na území Hondurasu se také nacházejí sopky, které ale nejsou aktivní (Cacáres, Kulhánek, 2004). Jsou to například Zacata Grande, El Tigre nebo Utila (USGS, 2011).

Je pravděpodobné, že i v budoucnu bude v zemi docházet k menším či větším přírodním katastrofám, které budou pro Honduras velkým problémem v jeho rozvoji. Jednou s příležitostí však je kvalitní příprava na katastrofy, aby se následné škody co nejvíce minimalizovaly. Důležité také je, aby lidé v Hondurasu chránili své životní prostředí. Špatné chování k životnímu prostředí mnohdy výrazně zhorší následky přírodních katastrof.

4.2. Obyvatelstvo

K oficiálnímu sčítání lidí došlo v Hondurasu naposledy v roce 2001, kdy činil počet obyvatel 6,5 miliónu. Vzhledem k tomu, že Honduras je jednou ze zemí s největším populačním přírůstkem v Latinské Americe a populace v zemi se každých 25 let zdvojnásobí, jsou však již dnes počty obyvatel odlišné (INE, 2010).

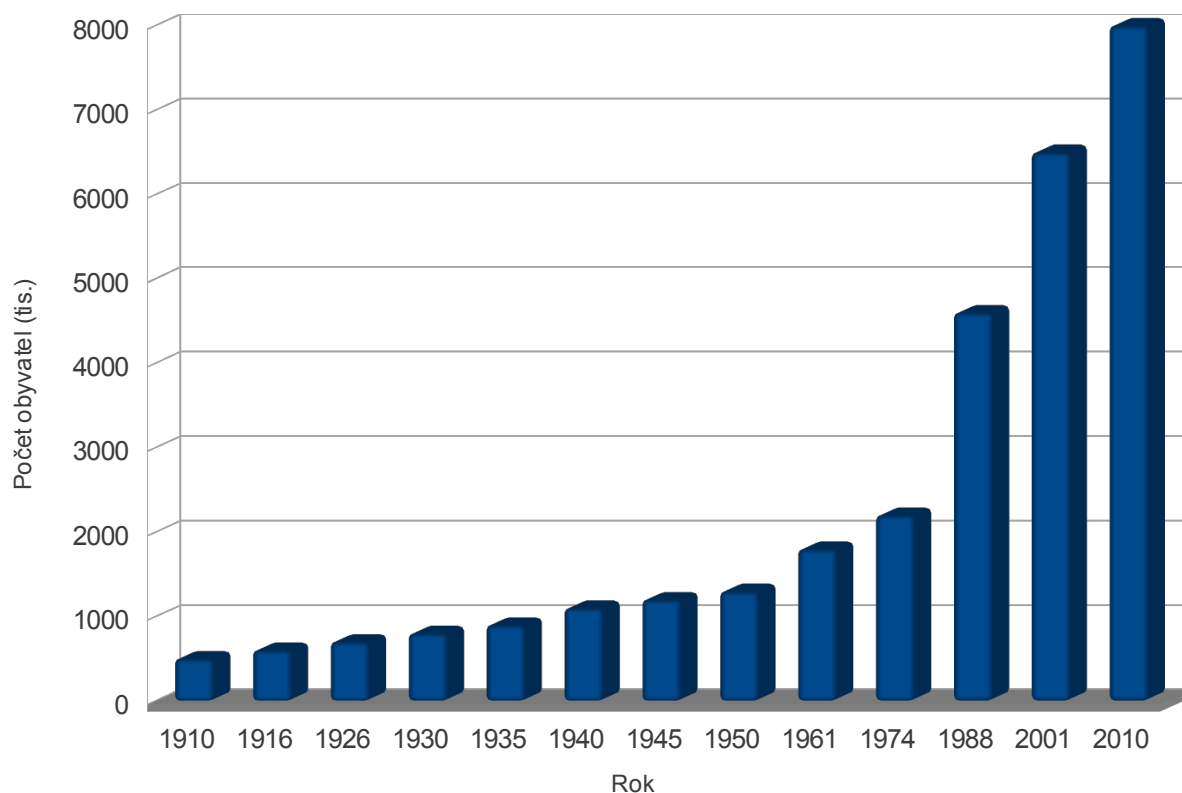
V roce 2010 žilo v Hondurasu asi 8 milionů obyvatel, z čehož bylo 50,3 % žen a 49,7 % mužů. Počty obyvatel v zemi však stále narůstají a tak je pravděpodobné, že i následujících letech budou počty obyvatel stále narůstat (INE, 2010). Od posledního sčítání lidu v roce 2001 přibylo v zemi 2 miliony obyvatel a v roce 2010 celkový přírůstek odpovídal necelým 2 % populace, což řadilo Honduras na 62. místo na světě. Hlavním důvodem přírůstku obyvatel je větší porodnost než úmrtnost, protože migrační saldo v zemi v roce 2010 bylo záporné a činilo -1,27 migrantů na 1000 obyvatel. Porodnost v zemi v roce 2010 se pohybovala na hodnotách 25,6 narozených dětí na 1000 obyvatel a úmrtnost přibližně zemřelých na 1000 obyvatel (UN, 2010).

Pro popsání populace v zemi jsou ještě důležité demografické ukazatele, které se zabývají popsáním věkové struktury obyvatelstva. Průměrný věk obyvatel v roce 2010 činil 20,7 let, přičemž ženám bylo v průměru 21,1 let a mužům 20,3 let. V Hondurasu žije tedy poměrně mladá populace, což dokazují nejen tyto čísla, ale i hodnoty při rozdělení obyvatelstva podle věkových skupin. Do věkové skupiny 0-14 let patřilo v roce 2010 asi 38 %, 15- 64 let 58 % a pouze 3,6 procent obyvatel bylo starších než 65 let (INE, 2010).

Životní úroveň většiny lidí v Hondurasu není příliš vysoká. Naopak poměrně vysoká je i šance na dožití, která činí průměrně 72,15 let, z čehož u mužů to je 69,8 a u žen 74,5 let. Další významným indikátorem je kojenecká úmrtnost. Ukazuje kvalitu zdravotnictví v zemi, která souvisí se zdravím obyvatel a tím pádem i jejich s kvalitou života. V roce 2010 kojenecká úmrtnost činila 21,04 ‰, u mužů 23,82 ‰ a u žen 18,12 ‰. Tyto hodnoty odpovídaly 97.místu z 223 zemí. V oblasti vzdělání je země ve srovnání s okolními státy na tom poměrně dobře. Gramotnost obyvatel činila při posledním sčítání lidu v roce 2001 80 %. Mužů bylo 79,8 % gramotných a 80,2 % bylo gramotných žen. (INE, 2010).

Celkově lze říci, že Honduras má mladou a v podmínkách Střední Ameriky poměrně vzdělanou populaci, což by zemi mohlo pomoci v budoucnu k rychlejšímu rozvoji. Velkým problémem se však v budoucnu může stát rychlý růst populace a také narůstající počet nakažených nemocí HIV/AIDS.

Obr. č. 4: Vývoj počtu obyvatel v Hondurasu za posledních sto let

(INE, 2010)

4.2.1. Územní rozložení obyvatelstva

Obyvatelstvo je v zemi víceméně rovnoměrně rozloženo. Nachází se při pobřežích Tichého oceánu i Karibského moře a také ve vnitrozemí v pohořích nebo údolích mezi horami (INE, 2010). Jedinou výjimku tvoří region Gracias a Dios (CIA, 2010) na severovýchodě země, kde je osídlení velmi řídké. Naopak nejhustší osídlení mají regiony na severozápadě země při pobřeží Karibského moře (INE, 2010) Átlantida, Yoro a Cortés (CIA, 2010). Hlavní město Tegucigalpa leží ve vnitrozemí na jihu země a žije v něm přes 1 milion obyvatel. Dalšími velkými městy, které mají populaci větší než 100 000 obyvatel, jsou San Pedro Sula, ležící asi 250 km severně od Tegucigalpy, La Ceiba na karibském pobřeží a Choluteca na jihu země v blízkosti Tichého oceánu (INE, 2011). Co se týká rozložení obyvatel podle velikosti sídel, tak při posledním sčítání lidu v roce 2001 žilo nejvíce lidí v obcích, které měly do 5000 tisíc obyvatel. Bylo to 3,5 milionu obyvatel

což odpovídalo přibližně 60 procentům populace. V obcích, v kterých žilo mezi 5000 až 100 000 obyvateli bylo 1 milion lidí, což odpovídalo 15 procentům populace. Zbývajících 25 procent tvořilo obyvatelstvo z měst větších než 100 000 obyvatel. Vlivem přibývajících počtu obyvatel a velké migraci z venkova do měst již dnes tato čísla jsou odlišná a počty i procentuální podíly obyvatelstva v největších městech v zemi jsou vyšší. Lze to vyhodnotit například ze stupně urbanizace, která v roce 2001 činila 46% (INE, 2011) a v roce 2010 již 52%. Urbanizace v roce 2010 byla 3,1% (CIA, 2010).

Je téměř jasné, že i v následujících letech bude docházet ke stále větší urbanizaci a růstu městské populace. Bude ubývat venkovského obyvatelstva, které se nachází téměř ve všech oblastech Hondurasu. Je tedy pravděpodobné, že za nějaký čas již nebude populace tak rovnoměrně rozložena jako nyní, ale bude soustředěna především kolem velkých měst, což rozvoji země neprospěje.

4.2.2. Etnické složení

V Hondurasu žije poměrně homogenní populace, ve které 90 % tvoří mesticové, což jsou míšenci Španělů a Indiánů. Dalších 7 % jsou čistokrevní Indiáni žijící v oddělených skupinách s vlastním jazykem a kulturou, 2 % populace zastupují černoši a 1 % je bělochů (CIA, 2010).

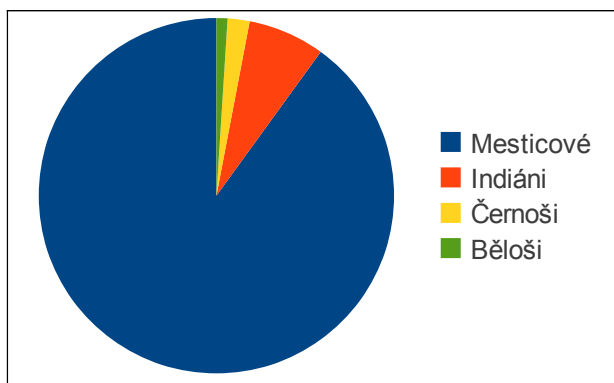
Z původních indiánských kmenů žijí na území Hondurasu Chortiové sídlící poblíž guatemalských hranic, Lenkové obývající jihozápadní část země, Tolupové rozprostírající se od San Pedro Suly na jihovýchod k Montaña de la Flor nebo Miskitové žijící v oblasti Mosquitia hlavně při severovýchodním pobřeží země a povodí řeky Río Coco. Právě posledně jmenovaní Miskitové, kteří mají tmavou pleť, jsou potomky domorodých Indiánů a černých Karibů a také nejrozšířenější indiánské etnikum v zemi. Další dva indiánské kmeny obývající oblast Mosquitia se nazývají Pechové a Tawahkové. Obě tato etnika se nacházejí ve vnitrozemských říčních oblastech (Lonely Planet, 2003).

Poměrně rozšířená je také etnická skupina míšenců černochoů, Karibů a Aravaků Garifové (Garifuna). Jedná se o potomky otroků přivezených Brity na ostrov Roatán z ostrova Svatý Vincenc na přelomu 18. a 19. století. Právě z ostrova Roatán a okolních ostrovů se pak Garifové začali dále šířit na středoamerickou pevninu. V současnosti toto etnikum obývá především pobřeží Karibského moře a karibských ostrovů (Britannica, 2011). Jeho velkým problémem se v dnešní době stává fakt, že téměř každý desátý příslušník tohoto etnika v Hondurasu je nakažený HIV/AIDS (WHO, 2010).

Další obyvatelé tmavé žijí na severním pobřeží a na Islas de la Bahía. Jsou to potomci Jamajčanů a dalších obyvatel karibských ostrovů, kteří sem většinou byli dopraveni kvůli práci na banánových plantážích (Lonely Planet, 2003).

Obr. č. 5: Etnické složení obyvatel v Hondurasu

Tabulka č. 1: Etnické složení obyvatel v Hondurasu

Etnikum	%
Mesticové	90
Indiáni	7
Černoši	2
Běloši	1

(CIA, 2010)

4.2.3. Náboženství

Podle průzkumů z roku 2007 jsou v honduraské společnosti nejvíce zastoupeni římský katolíci s 47 a protestanti s 36 procenty příslušníků (INE, 2010). Zbylých 17 procent nevyznává žádné náboženství nebo se hlásí k jiným náboženským skupinám. Země nemá žádné státní náboženství a ústava zaručuje náboženskou svobodu, která je vládou uplatňována i v praxi. Přesto má ale katolické a protestantské duchovenstvo významnou pozici a je zastoupeno v desítkách vládních komisí (U. S. Department of State, 2010).

Katolické náboženství se objevilo v oblasti brzy po příchodu španělských kolonizátorů. První duchovní přišli v roce 1521 a měli za úkol převést původní obyvatelstvo na katolickou víru. Při tomto procesu Španělé zacházeli s domorodým obyvatelstvem tvrdě, bylo nuceno stavět kostely a kláštery po celé zemi.

Postupem času si katolické náboženství vytvořilo ve společnosti silnou pozici, která však velmi utrpěla při revoluci a následném získání nezávislosti na Španělsku v roce 1821. Byli vyhnáni všichni cizí kněží a postupně byla zabavena většina majetku, která dříve patřila církvi. Přesto ale

katolicismus ovládal náboženský život v zemi až do konce 50. let dvacátého století. (Brierly, Peter, 1977) kdy došlo k rychlému rozšiřování protestanství. V současné době stále nejvíce obyvatel vyznává katolické náboženství, ale od roku 1950 se počty katolíků snížily na polovinu a rok od roku stále klesají (U. S. Department of State, 2010).

Protestantské náboženství se objevilo v Hondurasu poprvé v roce 1768, kdy do země přišel první protestantský misionář Christian Frederick Post. Poté ho následovalo mnoho dalších, kteří začali budovat protestantské školy a kaple. Postupně docházelo sice k pomalému, ale trvalému růstu přívrženců, i když především v řadách původních obyvatel a černochů. Tento vývoj trval až do konce 50. let, kdy začal velký nárůst různých protestantských skupin. Mezi ně patří například Baptisté, Adventisté sedmého dne nebo metodistické církve (Brierly, Peter, 1977). V roce 1986 na území Hondurasu se k protestantismu se hlásilo asi 12 procent obyvatel (Clifton L. Holland, 2001). V posledních dvou desetiletích počty protestantů stále narůstaly a v roce 2007 už měla protestantská vyznání přibližně 36 procent přívrženců. Podobný vývoj se dá očekávat i v budoucnu (U. S. Department of State, 2010).

Asi 4 procenta lidí vyznávajících nějaké náboženství nejsou katolíci nebo protestanti. Do těchto 4 procent patří především neprotestantské a okrajové křesťanské skupiny jako například Svědci Jehovovi nebo Církev Ježíše Krista svatých posledních dnů. V Hondurasu se objevují také jiná světová náboženství jako buddhismus, který je hlavně mezi čínskými přistěhovalci a jejich a potomky, nebo hinduismus (Clifton L. Holland, 2001).

4.2.4. Jazyky

Na území Hondurasu se vyskytuje 10 živých jazyků, kterými mluví obyvatelé v různých částech země. Jedná se o indiánské jazyky původních obyvatel, jazyky přistěhovalců a dva světové jazyky angličtinu a španělštinu.

Úředním jazykem je španělština, již používá většina populace v zemi. Vyskytuje se téměř na celém území země a má určité odlišnosti od evropské španělštiny. Tento jazyk je s výjimkou Brazílie a některých států v oblasti Karibského moře úředním jazykem ve všech zemích Latinské Ameriky.

Dialektem angličtiny mluví v Hondurasu přibližně 30 tisíc obyvatel a to především na pobřežních ostrovech Roatán, Guanaja, Utila a ve velkých městech na severním pobřeží u Karibského moře. Další jazyk používaný na území Hondurasu se nazývá garifuna. Hovoří jím 200

tisíc lidí, z nichž žije 100 tisíc v Hondurasu. V Hondurasu je rozšířený především na severním pobřeží mezi regiony Masca, Cortes, Plaplaya, Gracias a Dios. Jazykem miskito hovoří v zemích Střední Ameriky 200 tisíc lidí a 30 tisíc z nich se nachází v Hondurasu v regionu Gracias a Dios. Zbylých 170 tisíc žije v Nikaragui a Belize. Lenca, další z původních jazyků vyskytujících se v Hondurasu je již velmi málo rozšířen. Je to hlavně v regionech La Paz, Intibucá, Lempira, Comayagua, Santa Bárbara, Valle a Francisco Morozan. Tento jazyk se objevuje také v Salvadoru. Další z jazyků domorodých obyvatel, který se ještě na území Hondurasu vyskytuje je jazyk zvaný Pech. Hovoří jím necelý tisíc obyvatel etnika Paya v regionech Gracias a Dios, Olancho a Colón.

V Hondurasu jsou mnohé skupiny přistěhovalců, proto se v zde nacházejí také jazyky jako je arabština, čínština, arménština nebo turečtina (Lewis, M. Paul, 2009).

4.3. Politická charakteristika

4.3.1. Státní zřízení

Honduras se oficiálně nazývá Honduraská republika (Republica de Honduras) a státním zřízením je demokratická ústavní republika. Vláda v zemi se dělí mezi výkonnou, zákonodárnou a soudní moc, které se navzájem doplňují a jsou na sobě nezávislé. Současná ústava vznikla v roce 1982 a v průběhu let prošla některými úpravami (CIA, 2010). Sídlo vlády a prezidentské sídlo se nachází v hlavním městě země Tegucigalpa (Gobierno de Unidad Nacional, 2011).

Výkonná, zákonodárná a soudní moc v Hondurasu je představována hlavou státu, Národním kongresem a systémem soudů. Hlavou státu je prezident, v současnosti Portofirlo Lobo Sosa, který je volen jednou za čtyři roky přímou volbou, tedy lidových hlasováním. Lobo, který se stal prezidentem 27. 1. 2010 (CIA, 2010), patří do středopravicové konzervativní Národní strany a je také významný vlastník půdy v Hondurasu. Od roku 1990 byl členem Národního kongresu a v letech 2002 až 2006 stál také v jeho čele (Britannica, 2011). Na prezidenta kandidoval již v roce 2005, ale tehdy prezidentské volby vyhrál Manuel Zelaya (Rory Carroll, 2009). Na výkonné moci se také podílí předsedkyně vlády Maria Antonieta Guillen de Bogran a 14 ministrů.

Každé čtyři roky se v zemi konají volby do jednokomorového Národního kongresu, který má 128 členů. Poslední volby se konaly 29. listopadu 2009 a vyhrála je Národní strana (PN) v čele s Antoniem Alvarezem.

Systém soudů zahrnuje Nejvyšší soud, který má 15 soudců volených kongresem na období 7 let. Dále pak jsou to odvolací soudy a několik soudů, které mají na starosti konkrétní oblasti jako například pracovní nebo trestní právo. Autonomní postavení mají instituce, jako jsou Nejvyšší volební soud, Nejvyšší kontrolní soud nebo nejvyšší státní zastupitelství (U. S. Department of State, 2010).

Důležitou roli hrála v dějinách Hondurasu vždy armáda. Její postavení plynulo hlavně z jejího zapojení do politického vývoje v zemi. V historii Hondurasu došlo přibližně ke 100 vojenských převratů. V posledních dvou desetiletích nicméně postupně začalo docházet k oslabování jejího vlivu. Po nástupu prezidenta Reiny v roce 1994 došlo ke zrušení povinné vojenské služby a o rok později k prosazení oddělení vedení policie od armády. Další změny nastaly v roce 1998, kdy došlo ke zrušení funkce vrchního velitele ozbrojených sil a jeho pravomocí přesyly na ministra obrany. Byla také zrušena Nejvyšší rada ozbrojených sil a nejvyšším vojenským představitelem se stal náčelník generálního štábu, kterého jmenuje prezident. V důsledku těchto

změn došlo k tomu, že vedení armády přešlo pod kontrolu civilního ministra obrany (CIA, 2010).

Tabulka 2: Výsledky voleb do parlamentu v roce 2009

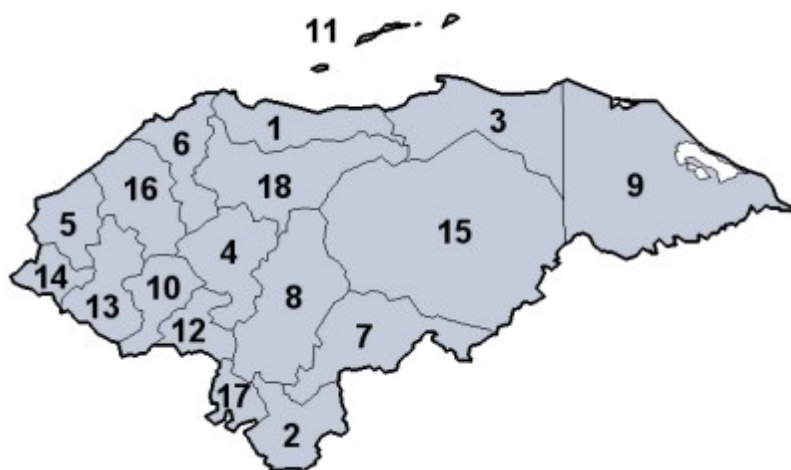
Politická strana	Zkratka politické strany	Předseda strany	Počet míst v parlamentu
Národní strana	PN	Antonio Alvarez Arias	71
Liberální strana	PL	Roberto Micheletti Bain	45
Křesťanská demokratická strana	PDC	Felicito Avila Ordonez	5
Strana demokratického sjednocení	PUD	Cesar Ham	4
Strana sociálně demokratické inovace a jednoty	PINU	Jorge Rafael Aguilar Paredes	3
Celkem	5	5	128

(Gobierno de Unidad Nacional, 2011)

4.3.2. Administrativní členění

Honduras se skládá z 18-ti regionů, tzv. departmentů, které se dále dělí na celkem 298 menších oblastí zvaných municipales (U.S. Department of State, 2010). Největší rozlohu má department Olancho nacházející se na východě země a department s největším počtem obyvatel je Cortés na karibském pobřeží na severozápadě Hondurasu (Britannica, 2011). Hlavní město Tegucigalpa leží v municipalu Distrito Central v departmentu Francisco Morazán (Gobierno de Unidad Nacional, 2011).

Obr. č. 6: Mapa departmentů v Hondurasu

Vysvětlivky:

1 – Atlántida	7 – El Paraíso	13 – Lempira
2 – Choluteca	8 – Francisco Morazán	14 – Ocotepeque
3 – Colón	9 – Gracias a Dios	15 – Olancho
4 – Comayagua	10 – Intibucá	16 – Santa Bárbara
5 – Copán	11 – Islas de la Bahía	17 – Valle
6 – Cortés	12 – La Paz	18 – Yoro

(Britannica, 2011)

4.3.3. Historie

Téměř v celé své historii byl Honduras zaostalou zemí. Vliv na to měly hlavně geografické podmínky země. Nedostatek vhodných přístavů umožňující kvalitní obchod a poloha hlavního města Tegucigalpy ve vysokých horách ve středu země byly příčinou, že se země stala poměrně izolovanou. I přesto, že topografie země příliš nenapomáhala obchodu, plynuly z ní i výhody. V zemi například nikdy vládnoucí vrstvy nadržely veškerou půdu nebo nedominovalo jediné město, jak tomu je v sousedních republikách. K zaostalosti také významně přispívala nestabilita v zemi, která existovala již v období prvního tisíciletí našeho letopočtu (Historia de Honduras, 2011).

Před příchodem Španělů, tedy do poloviny druhého tisíciletí našeho letopočtu, obývalo Honduras velké množství domorodých kmenů, které měly odlišné kultury a byly často vůči sobě nepřátelské. I přes některé problémy však docházelo mezi nimi ke spolupráci a obchodu. Vytvořili například síť obchodních cest, které sahaly až do vzdálených oblastí v Mexiku nebo Panamě. Nejvýznamnější z těchto národů, Mayové, se objevili na území dnešního Hondurasu v 5. století našeho letopočtu. Přišli pravděpodobně z území dnešní Guatemaly a usadili se v západním Hondurasu, kde založili významné centrum mayské říše Copán (R.Reid, 2007). Toto město v období svého vrcholu kolem roku 700 mělo asi 20 tisíc obyvatel a to z něj dělalo třetí největší město v mayské říši. O sto let později ovšem Copán z neznámých důvodů opustila vzdělaná vrstva obyvatel a oblast začala postupně upadat (UNESCO, 2011). Po úpadku celé civilizace Mayů bylo území Hondurasu obsazeno různými skupinami domorodých národů, které se usídlily v různých částech země. Mezi nejvýznamnější z nich patřili například Toltecové, Chorotegové nebo příbuzní Aztéků Pipilové. Tyto národy ovládaly území až do příchodu Španělů na začátku 16. století (Historia de Honduras, 2011).

K prvnímu setkání Španělů s těmito národy na území Hondurasu došlo v roce 1502 (Britannica, 2011). Následující dvě desetiletí ovšem nebyl o toto území příliš velký zájem a tak nedocházelo ke kolonizaci. V roce 1508 doplul k honduraskému pobřeží jen Juan Díaz de Solís, který ale nezkoumal území dále ve vnitrozemí. Zájem o území Hondurasu se začal zvětšovat po dobytí aztécké říše Cortésem, kdy Španělé začali svůj zájem více soustředit z Mexika do jižnějších oblastí. V roce 1523 španělská expedice objevila Fonsecký záliv a tím začalo v následujících letech postupné dobývání Hondurasu. Téměř současně s dobýváním Hondurasu vznikly i konflikty mezi Španěly, kteří si dělali na území nárok, a původním obyvatelstvem, ale také mezi Španěly navzájem. Již velitel první expedice González Davila se snažil vybojovat území pro sebe a zavést na něm svá vlastní pravidla. Proti tomu se ovšem postavil Cortés a vypravil do Hondurasu Cristobala de Olida, který ale podlehl vlastním ambicím stejně jako González Davila a chtěl založit nezávislý

stát, v jehož by byl čele. Cortéz získal nad zemí znovu kontrolu až po svém příchodu v roce 1525. V tomto roce také získal poslušnost mnohých domorodých náčelníků a začal budovat nová španělská města. Následující roky však nebyly pro Honduras nikterak příznivé. Po Cortézově odchodu znovu začalo docházet ke konfliktům mezi Španěly a navíc se začaly významně snižovat počty domorodých obyvatel.

Pokles počtu obyvatel pokračoval až do roku 1536, kdy do země přišel Pedro de Alvarado z Guatemaly, kterého lákala vidina zlata v Hondurasu. S pomocí Guatemalců, kteří s ním do země přišli, vybudoval prosperující doly na zlato a tím do země přilákal nové osadníky (Historia de Honduras, 2011). Kvůli nasazování domorodců na nucené práce ovšem rostla nespokojenost domorodců, která v roce 1537 přerostla až ve velkého povstání vedeného náčelníkem z kmene Lenca Lempirou. Lempira téměř rok odolával veškerým snahám o jeho podmanění, což podněcovalo k protišpanělskému odboji i ostatní kmeny. V určitých obdobích se zdálo, že by povstání mohlo být úspěšné, ale nakonec byl Lempira zavražděn při vyjednávání se Španěly a povstání bylo potlačeno. Po porážce povstání začalo docházet k rychlému decimování domorodých obyvatel, jejichž počet se během dvou let snížil na polovinu (T. Merrill, 1993).

Situace v zemi se postupně začala uklidňovat až po zřízení biskupství v Hondurasu. Domorodé obyvatelstvo se demograficky stabilizovalo a docházelo k hospodářskému rozvoji, hlavně díky těžbě zlata a stříbra (Historia de Honduras, 2011). Na těžkou práci v dolech však bylo původní obyvatelstvo i nadále využíváno a tak došlo k dalším vzpourám proti Španělům. V důsledku toho začali Španělé v druhé polovině 16. století na práci dovážet africké otroky, kteří zčásti v dolech nahradili původní obyvatele Hondurasu (R.Reid, 2007). Od roku 1560 však začala těžba postupně klesat a Honduras rychle ztrácet na své důležitosti. Byl navíc správně podřízen úřadům ve městě Antigua v Guatemale, a tak většina peněz, které se vydělaly na území Hondurasu plynuly ze země. Na konci 16. století se již z Hondurasu stala chudá a zanedbaná země (Historia de Honduras, 2011).

Nedobrá situace pokračovala po celé 17. stol. Ve snaze zastavit úpadek Hondurasu začali Španělé podporovat zemědělství, v němž pracovalo nejvíce obyvatel. Úspěch tohoto kroku se ovšem dostavil jen v omezené míře a obyvatelstvo stále žilo na hranici chudoby (R.Reid, 2007). Situaci zhoršovalo i to, že docházelo ke stále větší asimilaci původního obyvatelstva, k čemuž dopomáhali časté výpravy církevních hodnostářů do zatím nekolonizovaných oblastí. Obyvatelé těchto oblastí pak byli nuceni stěhovat se do větších měst, kde pracovali v dolech. To vedlo k tomu, že se snižoval počet španělských osadníků ve velkých městech, což mělo dopad na vzdělanost, kulturu i obchod v provinciích. (P. Eltringham, 2005). Dalším problémem, který negativně

ovlivňoval rozvoj v zemi, byly útoky Angličanů na pobřeží a blízké ostrovy. Nejprve se jednalo o mírné nájezdy anglických pirátů, ale v roce 1643 došlo k útoku anglické expedice na významné přístavní město Trujillo, které bylo po nájezdu zničeno. Postupně se však větší hrozbou stávalo zakládání anglických kolonií na Islas de la Bahía a následné poměrně úspěšné dobývání honduraského pobřeží. V důsledku toho se během 17. století podařilo Angličanům na honduraském pobřeží založit několik osad (T. Merril, 1993).

Ke zlepšení situace a velkým změnám došlo v zemi až v 18. století. Na španělský trůn se dostali Bourboni, kteří začali provádět reformy v celé španělské koloniální říši, tedy i na území Hondurasu. Asi nejdůležitější reformou pro zemi bylo snížení daní na některé důležité suroviny potřebné k těžbě, což vedlo k oživení důležitého těžebního průmyslu a zlepšení hospodářské situace v zemi. Bourbonům se v 18. století také podařilo omezit vliv Angličanů v karibské oblasti. Získali kontrolu nad souostrovím Islas de la Bahía a v roce 1786 podepsali s Angličany úmluvu o vysídlení anglických osad na Pobřeží Moskytů. Všechny tyto události vedly k tomu, že v Hondurasu začalo docházet k mírnému rozvoji (Historia de Honduras, 2011).

I přes bourbonské reformy a následné celkové zlepšení situace v Hondurasu i v celé Latinské Americe během 18. století začala moc Španělska v tomto regionu na začátku 19. století oslabovat. Španělský boj za nezávislost na Francii vyvolal v koloniích velké množství povstání a to již nemělo prostředky na jejich potlačení. Honduras spolu se všemi koloniemi ve Střední Americe vyhlásil nezávislost na Španělsku v roce 1821 (R.Reid, 2007). Ve stejném roce se pak stal součástí prvního Mexického císařství.

Tento stav však trval pouhé dva roky do roku 1823, kdy se od Mexika společně odtrhly Honduras, Guatemala, Nikaragua, Kostarika, Salvador a vytvořili nový stát Středoamerická federace, který poté existoval následujících 18 let. Toto období federace však nebylo pro Honduras hospodářsky ani politicky úspěšné. Stav již tak málo rozvinutého hospodářství se ještě zhoršil a neustálé rozpory mezi politickými příslušníky konzervativců a liberálů Honduras ještě více oslabovaly (Britannica, 2011). Politické rozpory existovaly i v celé Středoamerické federaci a tak již od začátku své existence měl tento stát problémy, které se týkaly samotného fungování státu. Situaci ještě více komplikovali mocní lidé, kteří většinou odmítali federaci a chtěli vytvoření samostatných států. Normálnímu obyvatelstvu pak příliš nezáleželo na tom, jestli budou žít ve Středoamerické federaci nebo v samostatném státě jako je například Honduras. Stabilitě Středoamerické federace příliš nepomáhalo ani to, že jednotlivé provincie federace neměli mezi sebou vybudovanou kvalitní dopravní síť, což zabraňovalo snadnějšímu obchodu a celkové komunikaci (Historia de Honduras, 2011). V roce 1830 se prezidentem Středoamerické federace stal

generál Francisco Morazán. Pocházel z Hondurasu a stal se jeho jednou z nejvýznamnějších a nejuznávanějších postav dějin. Snažil se o liberální reformy a modernizaci federace, ale z důvodu nedostatku finančních prostředků a odporu některých politiků byly jeho reformy jen částečně úspěšné (P. Eltringham, 2005). O čtyři roky později, tedy v roce 1834, prohrál Morazán v prezidentských volbách s konzervativcem Ceciliem del Vallem, který však ještě před jmenováním do úřadu zemřel. Zákonomárci jmenovali do úřadu znovu Franciska Morazána, což vedlo k odporu konzervativců. Tento odpor postupně vedl k rozpadu federace (Historia de Honduras, 2011). V roce 1838 se osamostatnily Honduras, Nikaragua, Kostarika a následující rok Guatemala. Morazán poté vládl v Salvadoru, který ovšem v roce 1841 přijal vlastní ústavu a tím Středoamerická federace zanikla (Britannica, 2011).

Po vzniku samostatného státu Honduras i nadále přetrvávaly rozpory mezi konzervativci a liberály, a tak země byla stále nestabilní. Prvním prezidentem stal v roce 1838 Francisco Zelaya. Již za dva roky po něm nastoupil konzervativce Francisco Ferrera, po kterém v roce 1847 převzal funkci prezidenta Lindo Zelaya. Ten vytvořil novou ústavu, podporoval vzdělání, ale kvůli neustálým politickým nepokojům v zemi jeho snaha nepřinesla výrazný výsledek. Navíc v jeho funkčním období se Angličané začali domáhat splacení dluhu a z toho důvodu napadli v roce 1849 přístavní město Trujillo, kde začali ničit majetek. Tím si vymohli splacení části honduraského dluhu vůči nim z městské pokladny. Dalším problémem za jeho vlády byl pokus jeho viceprezidenta o převzetí moci, který se mu podařilo potlačit až za pomoci intervence vojsk Nikaragui a Salvadoru. Po něm nastoupil do funkce prezidenta v roce 1852 liberál Trinidad Cabañas, který ale vydržel v čele jen tři roky. V roce 1855 napadla konzervativní guatemalská vláda Honduras a dosadila na prezidenta Santose Guardiolu (Historia de Honduras, 2011).

O rok později boje mezi liberály a konzervativci dočasně přestaly kvůli situaci v sousední Nikaragui. Američanovi Wiliamu Walkerovi se podařilo dostat v Nikaragui k moci a měl ambice dobýt i sousední státy. To vyvolalo odpor v zemích Střední Ameriky a v roce 1857 byl Walker společnými silami států Střední Ameriky poražen. O dva roky později při svém návratu do Střední Ameriky a snaze o uchopení moci v Hondurasu byl popraven (P. Eltringham, 2005). Tím sice přestala být ohrožena územní celistvost Hondurasu, ale nestabilita v zemi i nadále zůstávala. V roce 1862 byl zavražděn prezident Guardiola a následovalo období neustálého střídání prezidentů. K uklidnění situace došlo až v roce 1876, kdy se po guatemalské intervenci dostal k moci Aurelio Soto. Ten obnovil pořádek v zemi a zavedl reformy ve školství, veřejné správě i v oblasti financí. V úřadu prezidenta byl až do roku 1883. Další vlnu nepokojů vyvolal až generál Leiva v roce 1891, když začal vládnout jako absolutní diktátor a rozpustil honduraskou liberální stranu PLH. Po něm se

ujal moci Policarno Bonila, který provedl změnu ústavy a snažil se vyřešit pohraniční spor s Nikaraguou. Jeho funkční období skončilo v roce 1899.

Všechny tyto události vedly k tomu, že Honduras po celé 19. století se rozvíjel jen velmi málo a byl hospodářsky zaostalou zemí. Většina lidí žila na venkově, příležitosti ke vzdělání byly omezené a jedinou nadějí zůstával těžební průmysl, který ovšem také zůstával ve špatném stavu (Historia de Honduras, 2011). Těžba byla oživena až v osmdesátých letech 19. století, kdy do země přišla americká Rosario Mining Company, která se rychle stala hlavní ekonomickou silou Hondurasu. I přes rozmach těžby a příliv finančních prostředků z ní, v zemi stále dominovalo zemědělství, ve kterém pracovalo nejvíce obyvatelstva. Koncem 19. století začalo docházet ke změnám i v zemědělství a to hlavně díky zvyšujícímu se vlivu Spojených států amerických. Ty začaly mít ještě větší zájem o území Hondurasu, ale i jiných států Střední Ameriky po zahájení stavby Panamského průplavu v roce 1904. Ještě na začátku 20. století nebyl vliv USA v Hondurasu nijak významný, ale díky honduraské vládě, která umožňovala americkým banánovým společnostem velmi výhodně odkupovat pozemky na pěstování banánů se to během několika let rychle změnilo. Již na konci prvního desetiletí patřila třem největším společnostem Standart Fruit, Cuyomel Fruit Company a United Fruit velká část severního pobřeží. Ekonomický úspěch banánového průmyslu učinil z banánových společností velmi mocné činitele v zemi a získal jim vliv i na politické dění. Cuyomel Fruit Company se spojila s Liberální stranou, United Fruit s Národní stranou a proto dění v zemi určoval konkurenční boj mezi oběma společnostmi. Z toho důvodu se politika země začala řídit z velké části zájmy USA (Darío A. Euraque, 1996).

I přesto, že USA měly zájem, aby byl v Hondurasu mír a klid, tak po celé 20. století docházelo k neustálým převratům, stávkám a nepokojům. Na začátku 20. století se u moci střídali různí prezidenti, z kterých byli nejvýznamnější Manuel Bonilla a Francisco Bertrand. Za vlády druhého jmenovaného Bertranda dopadly na zemi následky první světové války, když došlo ke snížení objemu vývozu banánů a snížení jejich ceny. To mělo za následek značné snížení vládních příjmů z exportu a zhoršení situace v zemi. Navíc na konci svého funkčního období odmítl Bertrand v roce 1919 demokratické volby, což vyvolalo nepokoje a vedlo k odporu v Hondurasu i k odmítavému postoji Spojených států amerických vůči tomuto kroku. V čele opoziční liberální strany PLH stál tehdy generál Rafael López Gutierrez, který se poté snažil Bertranda svrhnout a požádal kvůli tomu o podporu liberální vládu v Guatemale i konzervativní v Nikaragui. Bertrand naopak hledal podporu v Salvadoru. Do tohoto sporu se vložily i Spojené státy a pohrozily Bertrandovi, že pokud neodstoupí, tak proti němu vojensky zasáhnou. Po této reakci USA Bertrand okamžitě odstoupil a opustil zemi. USA poté pomohli ustavit novou prozatímní vládu v čele s Franciscem

Bogranem, který slíbil ustavit demokratické volby. USA v době Bogránovi prozatímní vlády pomáhaly Hondurasu s vedením ekonomiky v zemi, ve které považovaly za nutné provést mnoho reforem a především snížit rozpočet na vojenské operace tvořící až polovinu výdajů z rozpočtu. Tyto kroky se ovšem nezamlouvaly generálu Gutierrezovi, který měl pod kontrolou armádu, a tak se díky zmanipulování voleb v roce 1920 stal sám prezidentem. V důsledku toho byl rozvoj Hondurasu neustále brzděn velkými výdaji na armádu (T. Merrill, 1993).

Začátek 20. let 20. století bylo velmi neklidným obdobím nejen v Hondurasu, ale i v celé Střední Americe. V Hondurasu došlo v letech 1920 až 1923 k sedmnácti povstáním nebo pokusům o převrat. Také kvůli těmto událostem se v roce 1923 sešli ve Washingtonu představitelé států Střední Ameriky a podepsali mírovou smlouvu, ve které se zavázali, že nebudou podporovat revoluční hnutí sousedního státu a ani ho nenechají pobývat na území svého státu. Funkčnost této smlouvy se ukázala již v následujícím roce. Na konci roku 1923 v honduraských prezidentských volbách nikdo nezískal většinu a tak stávající prezident Lopéz Gutierrez oznámil, že zůstane prezidentem až do nových voleb, které ovšem odmítl opakovaně vyhlásit. Z toho důvodu se Tiburcio Carías Andino, kandidát s největším počtem hlasů z posledních neplatných voleb, prohlásil prezidentem, což vedlo k zahájení ozbrojeného konfliktu. Do konfliktu trvajících necelý rok, se následně zapojily i USA, které v Hondurasu chránily svoje zájmy. Po jeho skončení se konaly volby, z kterých vítězně vyšel Paz Barahona, čímž období nepokojů skončilo (Historia de Honduras, 2011).

Následující léta byla pro Honduras poměrně klidná a politicky úspěšná. Ekonomika země se postupně začala rozvíjet a honduraské vládě se podařilo téměř zlikvidovat státní dluh díky uzavření dohody s Velkou Británií. To vše vedlo k tomu, že země začínala být postupně ekonomicky důvěryhodnou. Po překvapivě klidných a regulérních volbách v roce 1928 se k moci na začátku roku 1929 dostal prezident Mejía Colindres a v zemi se očekával další výrazný politický i hospodářský pokrok. Honduras v té době patřil k nejvýznamnějším světovým producentům ovoce a téměř třetina všech banánů pocházela z Hondurasu. Po tomto období relativní prosperity však na zemi dopadla v roce 1930 světová krize. Vývoz banánů začal rychle klesat, tisíce dělníků pracujících v dolech byly propuštěny a platy těch, kteří zůstali v práci byly zredukovány. Stejně tak došlo ke snížení výkupních cen nezávislým producentům z prodeje banánů. Tento stav vyvolal nepokoje obyvatelstva, které byly ovšem rychle potlačeny armádou (Darío A. Euraque, 1996).

V roce 1932 se konaly volby, které proběhly i přes závažné hospodářské problémy v zemi v poklidu. Do čela země se dostal prezident Carías a snažil se provádět opatření vedoucí k zabránění finančního kolapsu v zemi. Za jeho vlády se však ekonomická situace ještě zhoršila poté, co do země přišla epidemie plísní napadající ovoce. Byly při ní zasaženy obrovské plochy plantáží na

karibském pobřeží, což vedlo k tomu, že tisíce lidí přišli o práci. Dalším problémem se stalo to, že než se podařilo produkci ovoce obnovit, na zahraničních trzích se již vyskytovalo ovoce z jiných států, čímž Honduras přišel o velkou část příjmů ze svého exportu. I přes tyto problémy se Caríasova pozice začala upevňovat. Získal podporu banánových společností a posílil svojí pozici v zahraničí díky dodržování splácení dluhu i za špatné hospodářské situace v zemi. Postupem času zakázal Komunistickou stranu Hondurasu, začal kontrolovat tisk a aktivity opozice a vedl propagandistickou kampaň, ve které zdůrazňoval, že jen jeho setrvání ve funkci může udržet v zemi mír a pořádek. Došlo také k několika změnám v zákoně, které měly Caríase udržet u moci až do roku 1949. To vše vedlo k vyhrocení situace v zemi a pokusu o převrat. I když byl pokus o převrat rychle potlačen, situace v zemi zůstávala i další roky stále napjatá. V roce 1944 došlo v Guatemale a Salvadoru k povstáním a následnému sesazení tamních prezidentů. V tu dobu hrozilo, že revoluce přijde i do Hondurasu. Uskutečnilo se mnoho demonstrací i útok opozice z území Salvadoru, ale armáda zůstala loajální Caríasovi, a tak byl převrat znovu potlačen. V roce 1948 donutily USA Caríase k vyhlášení svobodných voleb a tím definitivně skončilo období Caríase jako prezidenta (Historia de Honduras, 2011). Toto období bylo pro Honduras poměrně úspěšné. Carías dokázal zajistit v zemi relativní klid a mír, stabilizoval ekonomiku země, rozvíjelo se vzdělání, silniční síť a armáda. Naproti tomu ovšem byla omezena demokratická práva v zemi (P. Eltringham, 2005).

Po Caríasovi nastoupil na prezidentský post v roce 1949 ministr obrany za Caríasovi vlády generál Gálvez. Začal podporovat ještě více vzdělání a z velké části obnovil demokratické principy v zemi. Udělal také úpravy v zákoníku práce, což vedlo k zavedení osmihodinového pracovního dne, nároku na dovolenou a zavedení pravidel pro zaměstnávání žen a dětí. Po letech relativního klidu se však situace v Hondurasu začala znovu vyostřovat. Napětí v regionu zvyšoval spor mezi Guatemalou a USA kvůli vyvlastnění pozemků amerických banánových společností v Guatemale. V roce 1952 USA uvažovaly, že svrhnou vládu v Guatemale, ale od Gálveze se jim dostalo jen částečné podpory. Gálvez sice dal azyl členům guatemalské opozice, ale nechtěl se zapojit do přímé akce proti Guatemale. O dva roky později ale začalo docházet v zemi ke stávkách, které byli zčásti ovlivněné Guatemalou. Stávkující chtěli zlepšit finanční podmínky a hlavně chtěli dostat právo na vyjednávání o pracovních podmínkách. Postupně se stávky začaly rozšiřovat a proto se Honduras výrazněji zapojil do snahy o svržení guatemalské vlády. Podepsal s USA vojenský pakt a společně s USA vyzbrojil guatemalskou opozici v čele s generálem Armasem. Po této pomoci Armas vstoupil do Guatemaly a převzal moc v zemi (Historia de Honduras, 2011). Díky tomu pak postupně začaly končit i stávky v Hondurasu. Předáci největších stávek sice byli uvězněni, ale došlo i ke splnění některých podmínek, které stávkující požadovali. Stále sice byly podmínky výhodnější pro vládu a

banánové společnosti než pro zaměstnance, ale alespoň došlo k výraznému zlepšení práv zaměstnanců a poklesu vlivu banánových společností (T. Merrill, 1993). V témže roce se prezidentem stal Lozano Díaz, který začal uplatňovat po svém nástupu svůj reformní program země. Důrazně se také snažil upevňovat svojí pozici, kvůli čemuž vyhnal představitele opozice a měl ambice zavést vládu jedné strany. Tyto jeho kroky ale vedly k odporu obyvatel, následnému převratu a vyhnání Díaze ze země. V čele tohoto převratu stál syn bývalého prezidenta Gálveze, který po chopení se moci nastavil v zemi vojenskou vládu, která trvala až do roku 1958, kdy v Hondurasu proběhly volby. Po těchto volbách se stal prezidentem liberál Villeda Morales, který se pustil jako již mnoho prezidentů před ním do velkých reforem. Morales podporoval rozvoj silniční sítě, vzdělání, reformy v zemědělství a také za jeho vlády byl zaveden nový zákoník práce a sociálního zabezpečení. Reformy se zaměřovaly především na zlepšení kvality života obyvatelstva. Reformy ovšem vyvolali odpor u konzervativců a v zemi začalo znovu docházet k nepokojům. Armáda však byla loajální Moralesovi a tak stál v čele země až do roku 1963, kdy došlo k vojenskému převratu, po němž se dostal do čela země Osvaldo Lopéz Arellano, který poté vládl až do roku 1978. Arellano po svém ujmutí se moci začal tvrdě postupovat proti levici, zrušil zemědělskou reformu předchozí vlády a změnil ústavu. Za jeho vlády se také zlepšily vztahy s USA a Nikaraguou. Naopak se ale začal vyostřovat vztah se Salvadorem (Historia de Honduras, 2011). V šedesátých letech v Salvadoru prudce rostla populace a hospodářství bylo v krizi. To vedlo k nelegálnímu příchodu desítek tisíc salvadorských uprchlíků do Hondurasu. V roce 1969 bylo 500 těchto uprchlíků vypovězeno nazpět do Salvadoru a následovalo je dalších 15 000, kteří tvrdili, že s nimi bylo špatně zacházeno. V této napjaté situaci se ve stejné době v salvadorském hlavním městě San Salvador konalo fotbalové utkání kvalifikace o mistrovství světa mezi honduraským a salvadorským národním týmem. Honduraští fanoušci ale při něm byli napadeni, na což následně Honduras odpověděl vypovězením dalších salvadorských běženců. Salvador poté uzavřel hranice a po dalších údajných útocích na své občany vpadl do Hondurasu. Ozbrojený konflikt zvaný fotbalová válka pak trval pouhých 100 hodin. Oba státy však poté setrvaly ve sporu dalších deset let, než podepsaly v roce 1980 mírovou smlouvu (P. Eltringham, 2005).

V sedmdesátých letech stále docházelo v Hondurasu k nepokojům, povstáním, stávkám jako v předchozích desetiletích a situace v zemi stále nebyla dlouhodobě stabilní. Tento stav se však postupně začal zlepšovat v osmdesátých letech. I když byla 80. léta 20. století pro většinu států Střední Ameriky bouřlivým obdobím, problémy v Hondurasu způsoboval především politický vývoj v okolních státech (Lonely Planet, 2003). Byl to například převrat v Nikaragui s následných útekem Národních gard svrženého nikaraguiského prezidenta Somoza do Hondurasu nebo občanské války v

Salvadoru a Nikaragui. V samotném Hondurasu také docházelo k nepokojům, ale zdejší politický vývoj byl zřejmě klidnější než v sousedních státech. Bylo to z důvodu silného vlivu USA, které výrazně ovlivňovaly honduraskou politiku a pomohli vytvořit kvalitní armádu schopnou potlačit všechny nepokoje. Kvůli již zmíněnému převratu v Nikaragui a vznikajícím revolučním hnutím v sousedních státech se stal Honduras středem zájmů zahraniční politiky USA a i strategickým místem pro vojenské akce USA v Karibiku. V roce 1982 se uskutečnili po 17 letech volby, po kterých se stal prezidentem Roberto Suazo Córdova. Skutečná moc však zůstávala i nadále v rukou generála podporujícího přítomnost armády USA v Hondurasu Gustava Álvareze, který zemi ovládal před volbami. Po nástupu amerického prezidenta Ronalda Reagan do úřadu začal vliv USA ve Střední Americe ještě stoupat. Do Hondurasu přicházely velké sumy peněz i tisíce amerických vojenských jednotek, které se snažily zastrašit Nikaraguu. Tábory nikaraguiských uprchlíků v Hondurasu pak byly používány jako opěrné body pro vedení partyzánské války proti nikaraguiské levicové vládě. Na honduraském území nedaleko hranic se Salvadorem USA také prováděla výcvik salvadorských vojenských jednotek. Po všech těchto manévrech začal v zemi vzrůstat odpor proti přítomnosti amerických vojenských jednotek v zemi i proti honduraské vládě. V roce 1984 došlo k převratu, při kterém byl vlastními důstojníky sesazen generál Álvarez a na jeho místo nastoupil generál Reyes. Po jeho nástupu došlo k mírným změnám a Honduras vypověděl příslušníky americké armády provádějící výcvik salvadorských vojáků. Hned v následujícím roce se konaly prezidentské volby, které provázely závažné nesrovnalosti. Prezidentem se nakonec stal kandidát Liberální strany Simeón Azcona del Hoyo, přestože dostal výrazně méně hlasů než jeho protikandidát z Národní strany. Po těchto volbách i nadále na honduraském území probíhala nikaraguiská kontrarevoluce, což vedlo k neustálému zvyšování odporu proti Spojeným státům. V roce 1988 se situace vyostřila natolik, že vláda musela vyhlásit výjimečný stav a také v důsledku toho tentýž rok odmítla i podepsat novou vojenskou smlouvu s USA. Dále pak vydala nařízení, že jednotky *contras* musí opustit honduraské území. Ty zemi definitivně opustily v roce 1990, kdy v Nikaragui po prezidentských volbách skončila kontrarevoluce (Historia de Honduras, 2011).

Po těchto událostech nastoupil v roce 1990 do úřadu prezidenta Rafael Leonard Callejas Romero z Národní strany a společně s vládou připravil úsporný ekonomický program. Callejas slíbil, že udrží stabilní měnu, což se mu ale nepovedlo, když během jeho působení se kurz měny vůči americkému dolaru snížil čtyřnásobně. V důsledku toho došlo k výraznému zvýšení cen, ale platy zůstávaly stále stejné, čímž neustále klesala životní úroveň. V roce 1994 se stal prezidentem Carlos Roberto Reina Idiaquez z Liberální strany, který slíbil boj proti korupci a reformu státních institucí, včetně soudů i armády a situace v zemi se postupně začala zlepšovat. V roce 1998 vyhrál prezidentské volby liberál Carlos Roberto Flores a zahájil reformy a modernizaci honduraské

ekonomiky. Jeho snahu však zničil hurikán Mitch, který zemi zasáhl v roce 1998 (P. Eltringham, 2005). Tento hurikán napáchal v zemi obrovské škody a zastavil rozvoj země. Po Floresovi se v roce 2002 se ujal úřadu prezidenta Richardo Maduro z Národní strany. Po svém nástupu nasadil do ulic policejní a vojenské hlídky, aby kontrolovali bezpečnostní situaci v ulicích, která vlivem rostoucí trestné činnosti a pouličním gangům začínala být neúnosná. Za Madurovi vlády byl Honduras značně proamericky orientovaný a tak došlo k honduraské podpoře Spojených Států ve válce v Iráku a k ratifikování smlouvy o volném obchodu mezi Střední Amerikou a USA(CAFTA).

Po něm nastoupil v roce 2006 do úřadu Jose Manuel Zelaya z Liberální strany. Udělal mnoho významných kroků, které pomohli zlepšit situaci hlavně chudých lidí. Za jeho vlády byla zvýšena minimální mzda, sníženy úrokové sazby bank, zavedeno bezplatné vzdělání pro všechny nebo poskytnuty dotace pro drobné zemědělce. Honduras se také stal členem organizace ALBA, která sdružuje především socialistické země Střední Ameriky a Karibiku spolupracující v sociální, politické a hospodářské oblasti. V roce 2009 chtěl Zelaya uspořádat referendum, aby lidé podpořili jeho dosavadní změny v zákoně a rozhodli o jeho dalším působení v úřadu prezidenta. To ovšem odstartovalo události, které vedly v zemi k velkým změnám (PRS Group, 2010).

4.3.4. Poslední politické události

V červnu 2009 odmítl nejvyšší soud již zmíněné referendum, které chtěl Zelaya uspořádat, protože bylo protiústavní. Zelaya však rozhodnutí soudu ignoroval. V den konání referenda však armáda Zelayu sesadila a on byl nucen odejít do Kostariky (PRS Group, 2010). Do čela země byl následně dosazen Roberto Micheletti, kterého ovšem většinou státy Latinské Ameriky, Evropské Unie a Spojené státy americké neuznávaly. Zelaya se po vyhnání do Hondurasu znovu vrátil a ukrýval se čtyři měsíce na brazilské ambasádě, což vyvolalo rozsáhlé demonstrace jeho přívrženců a také diplomatický spor země s Brazílií. Situace se definitivně vyřešila v lednu 2010, kdy v den nástupu nového prezidenta Portofiria Lobo Sosy do úřadu podepsal Honduras s Dominikánskou republikou dohodu o bezpečném odcestování Zelayi z Hondurasu do Dominikánské republiky.

Po pravděpodobně demokratických volbách, konaných v listopadu 2009, se k moci dostal již zmíněný Portofirio Lobo Sosa (Peter J. Meyer, 2010), který začal uskutečňovat program národního smíření. Tento program přinesl institucionální stabilitu a vedl také k napravení vztahů se státy mezinárodního společenství, včetně států Evropské unie. Politická krize však významně zpomalila demokratizaci a decentralizaci země, boj proti korupci, chudobě a také hospodářské a

sociální reformy nezbytné k modernizaci země. Tyto události budou mít tedy dlouhodobější negativní dopad na rozvoj (PRS Group, 2010).

Obr. č. 7: Prezident Hondurasu Portofirio Lobo Sosa

(Gobierno de Unidad Nacional, 2011)

4.3.5. Mezinárodní spory a problémy

Honduras je členem mnoha mezinárodních organizací a regionálních uskupení, mezi které patří například Organizace spojených národů (OSN), Integrační americký systém (SICA) nebo Organizace amerických států (OAS). Právě v posledně jmenované Organizaci amerických států má však země po převratu v roce 2009 členství dočasně pozastaveno. Obecným základem honduraské zahraniční politiky je respektování charty OSN (PRS Group, 2010).

Země se také účastní na mnohostranných smlouvách a dohodách. V roce 2001 země uzavřela dohodu o volném obchodu mezi Hondurasem, Salvadorem, Guatemalou na straně jedné a

Mexikem na straně druhé. Ten samý rok byla podepsaná dohoda o volném obchodu mezi státy Střední Ameriky Hondurasem, Guatemalou, Salvadorem, Kostarikou, Nikaraguou a Dominikánskou republikou. V roce 2004 došlo k další dohodě o volném obchodu, které byl Honduras členem. Jednalo se o pakt mezi Hondurasem, Guatemalou, Salvadorem, Nikaraguou, Kostarikou, Dominikánskou republikou a Spojenými státy americkými. Tento pakt má zkratku CAFTA (MZV, 2010).

Vztahy Hondurasu s jednotlivými zeměmi jsou na různé úrovni. Nejvýznamnějším partnerem země je USA. Kromě rozvoje politických a ekonomických vztahů je pro Honduras důležité zachování speciálního imigračního systému pro honduraské občany žijící v USA, který umožňuje asi 100 000 honduraských imigrantů v USA pracovat. Peníze Honduranů, pracujících v USA, které jsou posílány do Hondurasu jejich rodinám, tvořily roce 2008 čtvrtinu honduraského HDP. Většina z nich však v USA pracuje nelegálně (USCIV, 2011).

Vztahy se zeměmi Evropské unie jsou na dobré úrovni. Po hurikánu Mitch poskytly země EU zemi významnou finanční pomoc, ale také došlo k odpuštění některých dluhů. Ze států EU se dostává Hondurasu také významné rozvojové pomoci (viz kapitola 7) (MZV, 2010).

Se zeměmi Střední Ameriky má Honduras vzájemné vztahy na různé úrovni. Špatný vztah má země s Nikaraguou, se kterou vede spor o stanovení hranice v Karibském moři. Tento spor začal v roce 1999 a země se ho rozhodly řešit až u Mezinárodního soudního dvora v Haagu. V ten stejný rok 1999 také Nikaragua zavedla 35 % clo na honduraské výrobky, které odvolala až o čtyři roky později, v roce 2003. I přes tyto všechny problémy státy podepsaly v roce 2005 dohodu o zjednodušení celních postupů na hranicích mezi oběma zeměmi (Foreign & Commonwealth Office, 2010). Po převratu v Hondurasu v roce 2009 se však vztahy mezi oběma zeměmi opět zhoršily.

Spor o polohu hranice vedla země také se Salvadorem, s kterým se neshodly na hranici ve Fonseckém zálivu. V 1992 tento spor rovněž skončil u Mezinárodního soudního dvora v Haagu, který rozhodl, že obě země musí do 10 let provést demarkaci sporné hranice. Salvador však demarkaci záměrně zdržoval a podal žádost o revizi rozhodnutí Mezinárodního soudního dvora v Haagu. Soud však žádost odmítl a potvrdil své předchozí rozhodnutí, čímž se znovu přiklonil na stranu Hondurasu. Demarkace sporné hranice byla dokončena až v 2006, čímž také skončil dlouholetý spor mezi oběma státy (U.S. Department of State, 2010).

Naopak kvalitní vztahy má Honduras s Belize, Guatemalou. Honduras, Guatemala a Belize společně spolupracují například na projektech, které by měly zlepšit životní prostředí v těchto státech nebo na zlepšení spolupráce při přírodních katastrofách (Foreign & Commonwealth Office, 2010).

V posledních pěti letech však prošly vztahy Hondurasu s Belize a Guatemalou, ale i ostatními státy poměrně bouřlivým vývojem. Honduras měl například vždy dobré vztahy s USA, které ovšem v letech 2006 až 2009 za vlády Zelayi ochladly. Bylo to kvůli směřování země k socialismu a rozvíjení spolupráce s venezuelským prezidentem Hugo Chávezem. Ještě více se vzájemné vztahy vyostřily po převratu v roce 2009, který USA odsoudily a vyzvaly k nápravě vzniklé situace. Na převrat ostře zareagovala řada států, včetně států Evropské unie, které zastavily finanční a rozvojovou pomoc Hondurasu (MZV, 2010).

Pro Honduras bude v následujících letech důležité, aby se mu podařilo co nejvíce urovnat vztahy se státy, které se po převratu v roce 2009 postavily proti němu. Po nástupu nového prezidenta Portofirra Lobo Sosa se vztahy s Evropskou Unií, USA a většinou států již podařilo napravit.

4.4. Životní prostředí

Honduras patří k nejchudším zemím Latinské Ameriky a také proto není jeho životní prostředí v dobrém stavu (USAID, 2011). Největšími problémy jsou odlesňování, růst městského obyvatelstva a znečištění pitné vody (CIA, 2010).

Odlesňování se stává obrovským problémem i z důvodu toho, že má významný vliv i na jiné problémy životního prostředí. Za posledních dvacet let ubylo v zemi asi 40 % lesního porostu a rychlost odlesňování se stále zvětšuje. Jedním z důvodů je nelegální těžba dřeva, která dosahuje až 85% veškeré těžby dřeva v zemi. Přesto, že se vláda snaží zakládat přírodní rezervace na ochranu lesů, se tento problém nedaří příliš řešit a to hlavně díky propojení politiků s těžbařskými společnostmi. Dalším z důvodů odlesňování je vypalování lesa chudými obyvateli, kteří potřebují pastviny pro dobytek, zemědělskou půdu a také dřevo jako zdroj energie. Úbytek lesního porostu má na svědomí také hornická činnost a lesní požáry. Problém odlesňování se plně ukázal při hurikánu Mitch v roce 1998, kdy došlo k nejmasivnějším sesuvům půdy právě s oblastech kde dříve bývaly lesy (Mongabay, 2006).

Velký růst městského obyvatelstva patří k velkým problémům životního prostředí v Hondurasu. S růstem obyvatelstva souvisí zvyšování počtu automobilů a z toho důvodu většímu znečišťování ovzduší. Na znečišťování ovzduší se významně podílejí i průmyslové podniky, které nejsou v zemi příliš kontrolovány, co se týče tohoto vypouštění nebezpečných plynů. Růst měst plyne z problémů, které se odehrávají na venkově. V důsledku odlesňování dochází k větší erozi půdy a tím pádem k jejímu rychlejšímu vyčerpávání. Zemědělci pak přicházejí o obživu a odcházejí do měst, kde ve většině případů žijí na hranici bída v chudinských čtvrtích na okraji velkých měst. V těchto čtvrtích neexistuje kanalizace a dochází k znečišťování vody. Na znečišťování vody má velký vliv také těžba nerostných surovin, která způsobuje i kontaminaci půdy v některých oblastech (USAID, 2011).

I přes velké ekologické problémy má Honduras stále množství míst, na kterých najdeme člověkem nedotčenou přírodu. V zemi se nachází 15 národních parků, 1 biosférická rezervace, 1 antropologická a 10 biologických rezervací. K nejvýznamnějším parkům patří Pico Bonito, La Tigra a mořský park Cayos Cochinos. Pico Bonito leží 5 km jižně od La Ceiby a je to park s velmi rozmanitou přírodou. Nachází se v něm šest ekopásů včetně tropického deštného lesa, borových a dubových lesů a mlžných lesů. Nejvyšším bodem v parku hora vysoká 2436 m n.m. Montana de Yoro. La Tigra je park ležící v blízkosti Tegucigalpy a byl prvním národním parkem na území Hondurasu. Nachází se v něm mlžný les a je zásobárnou pitné vody pro Tegucigalpu. Park Cayos

Cochinos tvoří 13 ostrovů s korálovými útesy a kvalitními lesy. Velmi významné ale jsou především biosférická rezervace Rio Plánato a antropologická rezervace Tawahka na severovýchodě země. Rio Plánato je světově chráněnou památkou a byla první biosférickou rezervací ve Střední Americe. Nachází se v ní tropický mlžný les a významné přírodní památky. Rezervace Tawahka je naopak významná tím, že se v ní nacházejí Sumové, příslušníci jedné z nejrozšířenějších skupin původního obyvatelstva (World institute for conservation & enviroment, 2011).

Jednou z nejdůležitějších věcí pro budoucnost Hondurasu je zastavit nebo alespoň omezit rozsáhlé ničení životního prostředí na jeho území. Pokud se nezastaví masivní kácení lesů a nekontrolovatelný růst měst bude to mít obrovský dopad na celou populaci. Šancí pro Honduras je naopak citlivé využití ještě stále mnoha vhodných míst životního prostředí pro turistické účely.

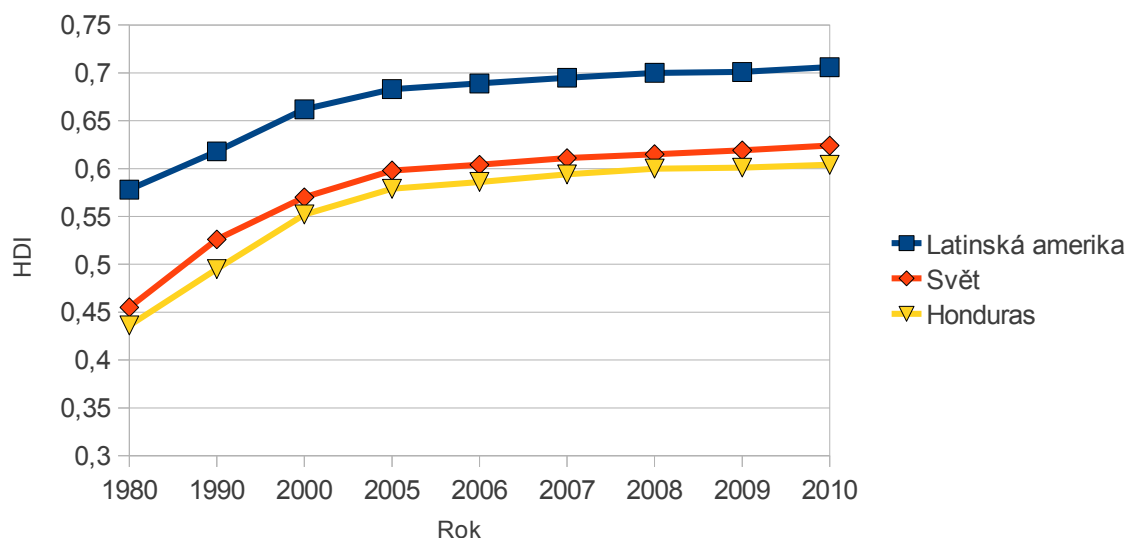
5. Hospodářství Hondurasu, hlavní rozvojové problémy

5.1. Rozvoj a způsoby jeho měření

Většina lidí určuje rozvoj jednotlivých států podle toho, jak je určitý stát bohatý nebo chudý. Toto určení však nemusí být vždy pravdivé. Nelze pokaždé říci, že podle dostupných ukazatelů bohatší stát je rozvinutější. Ukazatele bohatství určující množství zdrojů pro společnost neposkytují informace o tom, jak jsou tyto zdroje rozděleny. Z těchto zdrojů mohou být řešeny mnohé problémy od dostupnosti služeb a pitné vody pro všechny lidi až po zaměstnanost nebo kriminalitu. Cílem každého státu by tedy nemělo být zvýšení bohatství, ale zvýšení rozvinutosti a zajištění lidského rozvoje všech obyvatel. To znamená vytvořit pro lidi takové prostředí, aby mohli vést dlouhý zdravý a svobodný život (CENIA, 2011).

Lidský rozvoj se určuje podle indikátorů vyjadřujících zdravotní stav obyvatelstva, vzdělání, příjmy, nerovnost mezi sociálními skupinami, nerovnost mezi pohlavími, chudobu, udržitelnost rozvoje nebo lidskou bezpečnost. Nejznámějším indikátorem lidského rozvoje je tzv. Index lidského rozvoje (HDI). Je uveřejňovaný spolu s indikátory lidského rozvoje v publikaci UNDP „Zpráva o lidském rozvoji“. Index kombinuje tři hlavní faktory, kterými jsou lidské zdraví, úroveň vzdělanosti a hmotná životní úroveň. Od roku 2010 se ukazatel lidského zdraví stanovuje jako průměrná očekávaná délka života při narození a úroveň zdravotní péče, předpokládané vůči dalšímu potencionálnímu vývoji, úroveň vzdělanosti jako přístup ke vzdělání na školách prvního, druhého i třetího stupně a hmotná životní úroveň jako hrubý národní produkt na osobu k paritě kupní síly v dolarech. Hodnota tohoto indexu v roce 2010 v Hondurasu činila 0,604 při maximální hodnotě 1,0. I když neustále dochází k postupnému zvyšování hodnot tohoto indikátoru, tempo jeho růstu v zemi je pomalé. Před třiceti lety v roce 1980 měl HDI hodnotu 0,436. Ze třech základních uváděných indikátorů HDI jsou v Hondurasu nejvyšší hodnoty lidského zdraví, které v roce 2010 činily 0,833, dále pak vzdělání s 0,548 a nejméně celkovému výsledku přispívají hodnoty HNP s 0,483 (UNDP 2010).

Obr. č. 7: Vývoj HDI v letech 1980-2010

Upraveno ze zdroje UNDP 2010

Stejně tak jako lidský rozvoj je důležité, aby tento rozvoj byl trvale udržitelný. Co to je udržitelný rozvoj asi nejlépe vystihuje definice v dokumentu OSN „Naše společná budoucnost“ z roku 1987, která říká, že: „Trvale udržitelný rozvoj je takový způsob rozvoje, který uspokojuje potřeby přítomnosti, aniž by oslaboval možnosti budoucích generací naplňovat jejich vlastní potřeby.“ Pro trvale udržitelný rozvoj je nezbytné, aby zůstaly v rovnováze základní oblasti našeho života, jakými jsou ekonomika, sociální aspekty a životní prostředí. Toho se dá dosáhnout, pokud ve společnosti bude fungovat tzv. správné řízení věcí veřejných (anglicky “good governance“) (CENIA, 2011).

Charakteristické znaky udržitelné společnosti jsou následující (CENIA, 2011):

- Zdroje jsou využívány efektivně a odpad je minimalizován uzavřenými cykly.
- Znečišťování je omezené na stupeň, se kterým se přírodní systémy dokáží vyrovnávat.
- Je oceňována a chráněna rozmanitost přírody (biodiverzita).
- Tam, kde je to možné, jsou místní potřeby uspokojovány z místních zdrojů.
- Obyvatelé mají možnost získat pitnou vodu a jídlo v potřebném množství a dostatečné kvalitě.
- Lidé mají možnost získat odpovídající bydlení.
- Každý má příležitost získat uspokojivou práci, místní ekonomika není závislá na několika málo provozovatelích, ale je různorodá.

- Zdraví člověka je chráněno vytvářením bezpečného, zdravého a příjemného životního prostředí a zajištěním zdravotních služeb, které zdůrazňují prevenci před nemocí, stejně jako řádnou péči o nemocné. Je podporován zdravý způsob života.
- Lidská sídla i krajina jsou harmonicky rozvíjena v souladu s urbanistickými zásadami.
- Přístup k účelovým zařízením, službám, zboží a lidem není dosahován na úkor životního prostředí ani omezován pouze na ty, kdo mají auto.
- Lidé žijí beze strachu z individuálního násilí, ze zločinu nebo z perzekuce kvůli jejich vyznání, rase, pohlaví nebo sexuální orientaci.
- Každý má přístup ke vzdělání, profesionální přípravě, poznání a informacím, které jsou potřeba, aby zaujal svou úlohu ve společnosti.
- Občanům je umožněno podílet se na rozhodování.
- Jsou dostupné příležitosti k aktivnímu užívání volného času.
- Kulturní rozmanitost a místní zvláštnosti jsou ceněny a chráněny.
- Místní akce a aktivity respektují globální souvislosti.
- Vlastnická práva jsou stabilní a jsou vykonávána zodpovědně

V Hondurasu je v současnosti mnoho problémů, které jsou dlouhodobě neudržitelné (viz dále), ale nová vláda v čele s prezidentem Portofiriem Lobo Sosou dala jasně najevo, že je chce v budoucnu řešit.

5.2. Hospodářství a jeho rozvojové problémy

Honduras patří podle téměř všech ukazatelů rozvoje po celou dobu své existence mezi nejméně hospodářsky rozvinuté a nejchudší státy Latinské Ameriky. Pro porovnání hospodářského rozvoje jednotlivých zemí se nejčastěji používá hrubý domácí produkt HDP, což představuje objem zboží a služeb vyprodukovaných na území státu v určitém období, většinou za jeden rok. Vzhledem k různému počtu obyvatel v jednotlivých státech je pro porovnání nejvhodnější HDP přepočtené na jednoho obyvatele. Podle tohoto ukazatele je Honduras třetí nejchudší zemí Latinské Ameriky po Nikaragui a Guyaně. V roce 2010 v Hondurasu činila výše HDP na jednoho obyvatele 4200 amerických dolarů (CIA, 2010).

Průměrné hodnoty jsou nicméně v případě Hondurasu poněkud zavádějící. Honduras patří k zemím s největší nerovností v rozdělení příjmů a největší mírou chudoby v Latinské Americe. Přestože vláda vypracovala strategii snižování chudoby, opravdový pokrok v sociální oblasti byl značně omezený. V letech 2005 až 2008 se počet lidí pod hranicí chudoby postupně začal snižovat a klesl z 63 na 59 %. V letech 2009-2010 ovšem znovu došlo ke zhoršení situace, a tak výsledky při porovnání míry chudoby v roce 2005 a 2010 ukazují, že za posledních pět let se počet lidí pod hranicí chudoby celkově zvýšil o 2 % procentní body, tedy na 65 % (UN, 2010). Země navíc trpí mimořádnou nerovností v rozdělení příjmů. V současnosti nejbohatších 20 procent obyvatel vydělává přibližně 20 krát více než nejchudších 20 procent. Velké rozdíly jsou nejenom mezi bohatými a chudými, ale také mezi rozvojem v městských a venkovských oblastech. Například přístup k elektřině mělo v roce 2010 ve městech 97,7 % obyvatelstva, oproti tomu ve venkovských oblastech to bylo jen 49,8 % (ECLAC, 2011). Kanalizace a pitná voda je také pro velkou část populace především na venkově nedostupná a dvě třetiny Honduranů žijí v nevyhovujícím bydlení. Dále každé čtvrté dítě do pěti let trpí podvýživou. V některých venkovských oblastech na západě země dokonce trpí podvýživou až polovina dětí do pěti let. Rozdíly jsou i v průměru let dokončení školní docházky. Ve městech odchodí děti do školy v průměru 6,4 let a na venkově jen 4,6 let. Za Zelayovy vlády se sice situace ve školství zlepšila, ale stále se negramotnost pohybuje okolo 20 % (UNDP, 2010).

Světové ekonomická krize v roce 2008 však tyto rozdíly mezi městem a venkovem nepatrně zmenšila. Zasáhla totiž více chudé ve městech než na venkově. Zvýšily se ceny potravin o více než 20 %, z čehož plynulo, že se v rodinách zvýšily náklady za potraviny z 22 % na 30 % z celkových výdajů domácností. Právě zvýšení cen potravin se dotklo hlavně městského obyvatelstva, které se v posledních letech významně rozrostlo především díky nedostatku pracovních míst v

zemědělství (WB, 2009). Hospodářská krize také kromě nejchudších obyvatel dopadla významně i na tenkou střední vrstvu a především mladé lidi. Nezaměstnanost mladých lidí se v současné době pohybuje okolo 30 %. Vysoká nezaměstnanost spolu se zvyšujícím se sociálním napětím a špatnými životními podmínkami velké části obyvatel zapříčiňují další problém pro ekonomiku země, kterým je odchod lidí do zahraničí. V posledních letech opustila zemi až pětina obyvatel, tedy asi 1,5 milionu obyvatel (ECLAC, 2011).

Kromě všech těchto problémů v zemi roste také nelegální obchod s drogami, který zasahuje až do nejvyšších státních institucí, což má na ekonomiku země velmi špatný vliv. Násilí a nejistá budoucnost související s nelegálním obchodem s drogami se stala jedním z hlavních důvodů, proč se v zemi v posledních letech snížil počet zahraničních investic (WB, 2010). Tento problém také souvisí s tím, že Honduras patří k zemím s nejvyšším relativním počtem vražd (UN, 2010).

Tyto všechny problémy jsou však zapříčiněny dlouhodobou politickou a ekonomickou nestabilitou, kterou Honduras trpěl téměř po celé 20. století. Ekonomická nestabilita byla způsobena především závislostí ekonomiky na jedné nebo několika málo produktech. Až do roku 1950 bylo hospodářství soustředěno téměř výhradně na produkci banánů. Poté v padesátých letech došlo k rozvoji produkce především kávy a i ostatních zemědělských produktů, což v roce 1960 vedlo k tomu, že se podíl produkce banánů na vývozu klesl na 45 %. V šedesátých letech po vytvoření společného trhu států Střední Ameriky CACM se z Hondurasu do jiných států Střední Ameriky začaly vyvážet i některé průmyslové výrobky, což se ovšem omezilo na minimum po válce Hondurasu se Salvadorem a vystoupení Hondurasu z CACM v roce 1969. V sedmdesátých letech pokračovala politická a ekonomická nestabilita v zemi a situace se uklidnila až na začátku osmdesátých let. Tento cyklus relativní stability vydržel téměř následujících třicet let (Mongabay, 2006).

Opravdový rozvoj a proniknutí na světové trhy se Hondurasu povedlo až po vytvoření Export Processing Zone system v roce 1987. Díky levné pracovní síle a dobrým vztahům s USA se Honduras po tomto kroku stal atraktivním místem pro zahraniční nadnárodní firmy, které se v počátcích soustředily hlavně na textilní průmysl. Díky tomu se v první polovině devadesátých let dvacátého století zvýšila zaměstnanost ve volných zónách, kde se nacházela továrny nadnárodních společností, o 40 %. V druhé polovině devadesátých let začalo docházet k výraznému hospodářskému rozvoji, diverzifikovala se ekonomika a průměrný růst HDP dosahoval až ke 4 procentům. To ovšem trvalo jen do roku 1998, kdy zemi zasáhl hurikán Mitch, který způsobil v zemi významné materiální škody, jejichž výše dosáhla 5 mld. USD. To byl v roce 1998 téměř celý státní rozpočet. Hurikán Mitch zničil 70 % infrastruktury, zastavil počínající rozvoj honduraské ekonomiky a vrátil zemi o několik desítek let zpátky. Díky zahraniční pomoci se podařilo do roku

2000 většinu škod způsobených hurikánem odstranit, ale ekonomická situace Hondurasu stále zůstávala špatná. Navíc část pomoci byla poskytována formou půjček, takže již tak velký honduraský dluh se ještě zvýšil (Jose A. Cordero, 2009). V roce 2000 podepsal Honduras dohodu s MMF a díky tomu byl zařazen do Iniciativy vysoce zadlužených rozvojových zemí (HIPC), čímž získal výhody určené pro nejzadluženější země. Hondurasu byla odpuštěna část dluhu ve výši 4 miliardy amerických dolarů, ale zároveň musel přijmout takové ekonomické a fiskální reformy, aby v budoucnu byl schopen svoje dluhy splácet (IMF, 2010). Honduras si od dohody také sliboval, že vlivem snížení dluhů dojde k rychlejšímu hospodářskému růstu a snížení chudoby obyvatelstva. To se také stalo a v zemi znovu došlo k hospodářskému rozvoji (Jose A. Cordero, 2009). Pomohl k tomu také maquila sektor, který se do roku 2005 podílel až 65 % na vývozu ze země (WB, 2009). Od roku 2005 však i přes nejnižší mzdy ve Střední Americe maquila sektor dostal do problému kvůli přílivu levnějších výrobků z Asie, především Číny. Důsledkem toho se významně snížil podíl maquila sektoru na vývozu a Honduras nebyl schopný tento pokles nahradit jinými produkty a tak došlo k dočasnému zpomalení ekonomického rozvoje. Ekonomika se znovu oživila v roce 2006, kdy se do prezidentského úřadu dostal Zelaya (Jose A. Cordero, 2009). V roce 2006 rostla o 6,6 % HDP, v roce 2007 o 6,3 % HDP a i přesto, že v roce 2008 zpomalila růst světová krize, byl růst HDP 4%. To z Hondurasu dělalo po Kostarice nejrychleji se rozvíjející zemi ve Střední Americe (WB, 2009). V roce 2008 byla zvýšena i přes velké protesty zaměstnavatelů minimální mzda o 60 %, což vedlo k dalšímu významnému snižování chudoby a nerovnosti ve společnosti. Zelayova vláda také zrušením školného umožnila vzdělání až 450 000 dětí a o 25 % zvýšila počet dětí, které dostávají zdarma školní obědy (Jose A. Cordero, 2009). Tyto kroky měly ale také negativní dopady na ekonomiku. Zvýšení minimální mzdy vedlo ke zvýšení platů ve veřejném sektoru a z toho plynoucím zvýšení vládních výdajů o 90 %. Dále tento krok vedl k tomu, že začalo docházet k nelegálnímu zaměstnávání, čímž vláda přicházela o další příjmy. Velký nárůst vládních výdajů a menší příjmy z výběru daní vedly v následujícím roce k tomu, že se výrazně zvýšil deficit veřejného sektoru, který činil 6,2 % oproti 2,4 % HDP v roce 2008. V průběhu roku 2008 bylo navíc hospodářství postiženo celosvětovou ekonomickou krizí. Vlivem zvýšení cen dovozních komodit, především výraznému zvýšení cen ropy, dosáhla inflace v roce 2008 míry 10,8 %. I když se míra inflace v roce 2009 snížila na přijatelných 3,1 % a snížil se i deficit veřejného sektoru (WB, 2009) tak tyto problémy spolu s nestabilní politickou situací v roce 2009 způsobily, že se zhoršila finanční situace podniků v zemi. V roce 2009 klesly zahraniční investice do země o 15 % a došlo ke zpřísnění vnitrostátních a mezinárodních podmínek pro udělování půjček. To mělo dopad na malé a střední podniky, kterým se tak omezila možnost využít příležitostí, které jim dávalo členství Hondurasu v regionálních uskupeních. Klesl i podíl remitencí na HDP o více než 10 procent, které

nejvíce přicházely do země od Honduranů pracujících v USA. To mělo špatný vliv na příjmy běžné populace a spolu s poklesy platů v Hondurasu to vedlo ke snížení domácí spotřeby o 3 až 5 %. V roce 2009 došlo také ke snížení dovozu a vývozu a zvýšení schodku obchodní bilance. Všechny tyto problémy spolu se závislostí země na remitencích a zaváděním preventivních opatření proti ekonomické krizi vedly k tomu, že v roce 2009 došlo k ekonomickému poklesu (IMF, 2010).

V důsledku této situace přijala nová vláda po svém nástupu na začátku roku 2010 několik opatření k obnovení makroekonomické stability a posílení financí veřejného sektoru. Zavedla daňové reformy, které zahrnovaly například kontroly zaměstnávání ve školství a zdravotnictví, zrušení dotací pro všechny uživatele se spotřebou elektrické energie nad 150 kWh za měsíc nebo energetické dotace chudým obyvatelům. Výnosy z těchto reforem dosáhly až pětiny HDP a reformy také přinesly snížení daňové nerovnováhy ve společnosti. Tyto reformy jsou již v souladu s dlouhodobými cíli a strategiemi země uvedených v dokumentu Plan de Nación 2010-2022. V těchto dokumentech je uvedeno, že hlavními cíli hospodářské politiky země je obnovení makroekonomické stability a posílení veřejných financí, které pomohou k vytvoření udržitelného hospodářského růstu. Dále by mělo dojít k posílení pozice státu v klíčových hospodářských subjektech, zvýšení efektivity sociálních výdajů a i ke snížení sociální nerovnosti ve společnosti (IMF, 2010).

5.2.1. Zemědělství

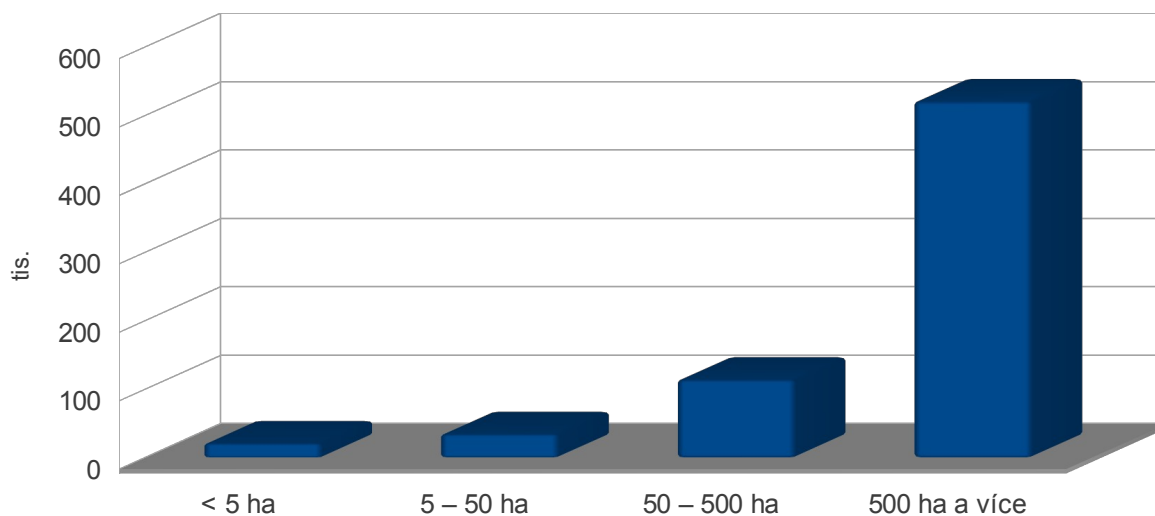
Zemědělství vždy bylo a stále i je pro honduraskou ekonomiku významné. V roce 2010 vytvářelo 12,4 % HDP a na zaměstnanosti se podílelo až 40 % (CIA, 2010). Význam by však mohlo mít ještě větší, protože na území Hondurasu se nacházejí rozsáhlé plochy kvalitní zemědělské půdy, které však nejsou efektivně využity. Z toho důvodu je pouze asi necelých 20 % území Hondurasu zemědělsky produktivní. Navíc na těchto 20 % území se používají neefektivní metody zemědělské výroby, z čehož plynou nízké výnosy často ne příliš kvalitních plodin (INE, 2010). Velkým problémem stále také zůstává, že většinu zemědělských ploch mají v rukou bohaté vrstvy obyvatel nebo velké nadnárodní společnosti, kterým drobní zemědělci mohou jen těžko konkurovat, což zvětšuje nerovnost ve společnosti (FAO, 2010). Tento problém nerovného rozdělení půdy mezi obyvatelstvem měla postupně začít řešit již agrární reforma v roce 1972, ale kvůli nedostatku finančních prostředků a velkému odporu vlastníků půdy dosáhla jen částečného úspěchu. O sedm let později pak byla pozastavena. I v následujících desetiletích znovu docházelo ke snahám o

rozdělování půdy chudým zemědělcům, které však měly vždy jen omezené výsledky (Mongabay, 2006). V honduraském zemědělství však existují i další problémy, které je potřeba řešit. Jedním z nich je dětská práce. Honduras se řadí na první místo ve využívání dětské práce v celé Latinské Americe a v zemi nějakým způsobem v roce 2008 pracovalo 5,4 % dětí (UNHCR, 2008). Tento problém má však dvě strany. I když samozřejmě není správné, že děti pracují, v situaci, která v Hondurasu a i v jiných rozvojových zemích je, mohou příjmy dětí významně pomoci při uživení sebe i své rodiny. Proto je důležité, aby se tento problém dětské práce řešil komplexně a spíše z pohledu místních obyvatel.

V Hondurasu je více dětí zneužíváno při rostlinné než živočišné výrobě a to hlavně na kávových plantážích, z kterých jde produkce především na export (UNDP, 2010). Na vývoz se kromě kávy také produkují banány, cukrová třtina nebo melouny. V současnosti je však nejvýznamnějším produktem pro vývoz káva, která se v Hondurasu pěstuje v 15 z 18 departmentů a celková plocha kávových plantáží zabírá 237 tisíc hektarů. Na této ploše se produkuje káva především pro vývoz na trhy ve Spojených státech amerických. Celkový vývoz kávy činí každoročně asi 4 milióny metrických centů, což řadí zemi na druhé místo mezi vývozci kávy z celé Střední Ameriky. Káva také tvoří až třetinu HDP v zemědělství a nějakým způsobem se na její produkci podílí až 1 milión Honduranů. Nejvíce kávy pochází z departmentů Santa Rosa de Copán a Santa Barbara (IHCAFE, 2011).

Další velmi významnou a tradiční plodinou jsou banány. V minulosti tvořila produkce banánů spolu s produkcí kávy téměř jediný zdroj příjmů z honduraského vývozu (FAO, 2010). I když už se dnes na vývozu významně podílí také průmysl, je vývoz banánů stále velmi důležitý pro celé honduraské hospodářství. V roce 2010 bylo v zemi 9688 farem produkujících banány o celkové ploše 25 101 hektarů. Tyto malé, střední nebo velké farmy vyprodukovaly v tento rok 690 479 tun banánů. Další z významných zemědělských produktů pro honduraské hospodářství je cukrová třtina. Ročně se této plodiny vypěstuje přibližně 6 miliónů tun, z kterých jde většina na vývoz. Na této produkci se v roce 2008 podílelo celkem 7129 farem o celkové ploše 81 676 hektarů. Do plodin významných pro honduraský export lze ještě zařadit melouny, které jsou v zemi také poměrně rozšířenou plodinou. Jejich pěstování se v zemi věnuje přibližně sto farem na necelých 7 tisíc hektarech, které v roce 2008 vyprodukovaly 204 622 tun melounů (INE, 2010).

Obr. č. 8: Produkce banánů podle velikosti farem

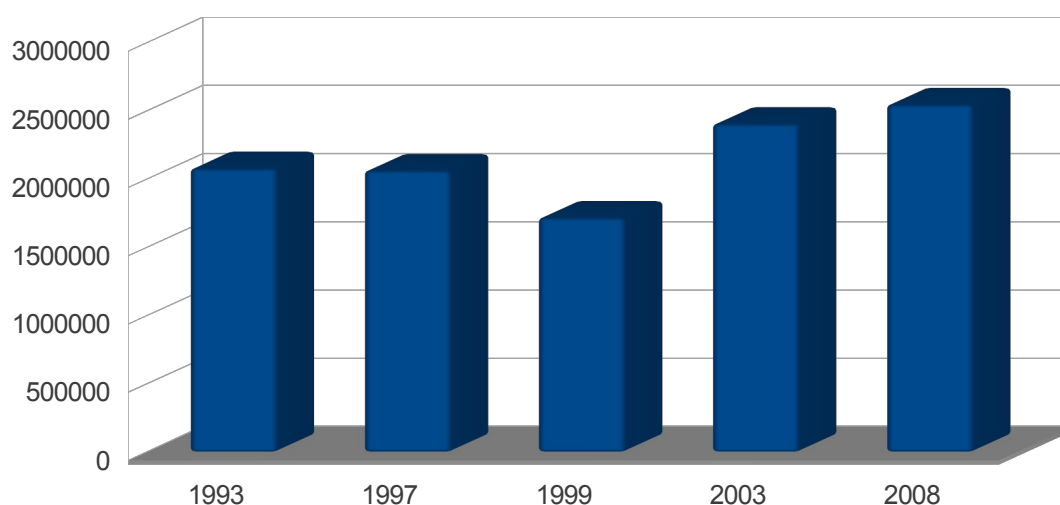
(INE, 2010)

Kromě plodin pro vývoz se v zemi pěstují také plodiny, které jsou určeny hlavně pro domácí spotřebu. Nejvýznamnější z těchto plodin je kukuřice. Její celková produkce v zemi v roce 2009 činila 21,5 miliónu metrických centů. Z těchto 21,5 miliónů metrických centů se jí nejvíce vypěstovalo v zemědělském regionu Litoral Atlántico, kde produkce činila asi 2,6 milionu metrických centů. Produkce kukuřice v zemi je víceméně rovnoměrně rozložena, což dokazuje i to, že ve všech sedmi zemědělských regionech Litoral Atlántico, Sur, Centro Occidental, Norte, Nor Oriental, Centro Oriental, Occidental se jí v roce 2009 vyprodukovalo více než 2 milióny metrických centů. Dalším zemědělským produktem hlavně pro domácí spotřebu jsou fazole. V zemi jich v roce 2009 bylo vyprodukováno 1,501 miliónu metrických centů. Tato produkce znamenala výrazný pokles oproti předchozímu roku, kdy bylo vypěstováno 1,996 miliónu metrických centů fazolí. Důležitou součástí jídelníčku honduraských obyvatel je také rýže. V roce 2009 se jí na území Hondurasu vypěstovalo 2,7 miliónu metrických centů, což bylo téměř o 7 % méně než v předchozím roce 2008, kdy její produkce dosáhla 2,9 miliónu metrických centů. Z této produkce 63,2 % rýže pochází ze zemědělského regionu Norte, který se nachází na severu země a jehož součástí jsou departmenty Cortes, Santa Barbara, Atlantida a část departmentu Yoro (INE, 2010).

Živočišná výroba je v zemi také významná a soustřeďuje se hlavně na chov skotu, prasat, drůbeže, krevet a ryb (Britannica, 2011). Skot se podle posledního průzkumu v roce 2008 choval na 96 622 farmách, na kterých žilo přibližně 2,5 milionu kusů skotu. Z těchto 2,5 miliónů byla velká většina kusů chována na malých a středních farmách. Farmy o rozloze do 5 ha tvořily 46 % všech

farem a žilo na nich 13,2 % populace skotu a farem o rozloze mezi 5 až 50 ha bylo 43,2 % a měly 34,5 % skotu. Největší procentuální zastoupení skotu 35,2 % bylo na farmách o rozloze mezi 50 až 250 ha. Jejich počet odpovídal 9,7 %. Největších farem o rozlohách nad 250 ha bylo pouze 1,2 % a žilo na nich 17,1 % skotu. Z výsledků průzkumu také vyplývá, že v zemi stále pokračuje neustálé zvyšování populace skotu. V porovnání s rokem 1993, kdy bylo hlášeno 2,1 milionů kusů, se počty zvýšily asi o 400 tisíc kusů. K poklesu došlo pouze v roce 1998 vinou hurikánu Mitch. Tehdy se počty skotu odhadovaly na 1,7 milionu. Mezi roky 2003 a 2008 se počty zvýšily o 4,2 procenta z 2,4 na již zmíněných 2,5 milionu kusů (INE, 2010).

Obr. č. 9: Vývoj počtů skotu v letech 1993-2008

(INE, 2010)

Naopak význam chovu prasat v posledních letech nepatrně klesá. V roce 2008 bylo na území Hondurasu 41 175 farem, na kterých se chovalo 448 744 kusů prasat. To bylo o 6,1 % méně než v roce 2003. Pokles počtů prasat byl způsoben hlavně zhoršením podmínek pro menší zemědělce, kteří neměli jistotu prodeje svých prasat. Chov prasat se tak nyní provádí především na farmách, kde je 1000 kusů a více. Farmy, kde jsou počty do 10 kusů tvoří už jen čtvrtinu produkce v zemi. Významný je v zemi také chov drůbeže. Při posledním průzkumu v roce 2008 bylo drůbežích farem na území Hondurasu 168 073, které se nacházely hlavně ve venkovských oblastech. Sloužily buď jen pro vlastní potřebu nebo ke komerčním účelům. Průzkum ukázal, že v zemi bylo 20,4 milionů drůbeže, což odpovídalo přibližně 8 % nárůstu oproti roku 2003, kdy bylo spočítáno 18,9 milionu kusů drůbeže. Překvapivě však došlo i přes nárůst počtu drůbeže ke snížení produkce vajec, která v roce 2003 činila 2,33 milionu vajec denně a v roce 2008 jen 2,31 milionu vajec denně. Z

důvodu neustálého zvyšování poptávky v tomto odvětví se dá předpokládat, že počty drůbeže budou růst i v následujících letech (INE, 2010).

K růstu produkce dochází i v oblasti chovu a lovu krevet a ryb. V posledních letech získává toto odvětví velký význam pro celé honduraské hospodářství (Secretaria de agricultura y ganaderia, 2011). Produkce krevet, která v roce 2008 činila celkem 27 397 tun, je určena především pro zahraniční trhy a přináší zemi značné devizové příjmy. V roce 2007 činily příjmy z vývozu krevet 152 miliónů amerických dolarů. Chov je však technicky náročný, a tak téměř 90 % všech krevet je produkována na velkých farmách o rozlohách větších než 500 ha. V posledních letech se tímto chovem začínají zabývat i malé a středně velké farmy, takže 10 % produkce připadá již i na ně. Předpokládá se, že chov krevet bude v následujících letech stoupat. Stejně tak by měl stoupat i rybolov, který patří v honduraském hospodářství k jednomu z nejrychleji se rozvíjejících odvětví. V posledních letech významně vzrostl a honduraské ryby se úspěšně prodávají na domácích i zahraničních trzích. Spolu s Ekvádorem je Honduras největším vývozcem filé z ryb tilapie ze všech států Latinské Ameriky. V roce 2007 bylo celkem ze země vyvezeno 8800 tun ryb. Celková produkce pak činila asi 15 tisíc tun ryb, které se chovaly na 557 ha. Z těchto 15 tisíc tun ryb pak přidalo 61,1% na farmy větší než 50 ha a zbylých 38,9% bylo produkováno na farmách menších než 50 ha (INE, 2010).

5.2.2. Průmysl

Honduraský průmysl je rozdělený do 4 základních sektorů. Do prvního sektoru se řadí průmysl zpracování ovoce a výroby nápojů, druhým je pak agroprůmysl orientovaný na export, který se zaměřuje na masný průmysl, zpracování krevet, cukrovarnický nebo papírenský průmysl.

Dalším průmyslovým sektorem je výrobní sektor, který je v zemi reprezentován především tzv. maquila průmyslem (Britannica, 2011). Tento průmysl zažívá v posledních dvaceti letech výrazný rozvoj. Jeho růst lze přičíst několika faktorům, mezi které patří především výhodné daňové podmínky pro zahraniční firmy a nízké mzdové nároky obyvatel. K rozvoji tohoto průmyslu v Hondurasu přispěla také relativně kvalitní infrastruktura v průmyslových oblastech. V zemi byly vytvořeny tzv. soukromé průmyslové parky, kde se nachází většina zahraničních firem. V těchto oblastech ležících většinou ve větších městech si zahraniční firmy platí pronájem území, které je pronajímáno v cenách odvíjejících se od infrastruktury na daném území a pohybujících se kolem 5 dolarů za čtvereční metr. Honduras má také jedny z nejrozvinutějších přístavů ve Střední Americe, které jsou navíc dobře dostupné pobřeží Spojených států amerických, což umožňuje vysokou

úroveň obchodu mezi těmito dvěma státy (ECLAC, 2011). Tu umožňuje i to, že v roce 2004 Honduras podepsal dohodu o volném obchodu DR-CAFTA se státy Střední Ameriky Kostarikou, Salvadorem, Guatemalou, Nikaraguou, Dominikánskou republikou a Spojenými státy americkými (PRS Group, 2010). Obě tyto události zapříčinilo to, že se výrobní průmysl v zemi mohl dále bez větších problémů rozvíjet.

I díky tomu se v roce 2010 řadil na první místo v exportu mezi všemi odvětvími honduraského hospodářství. Ještě v roce 1990 tomu ale tak nebylo a v továrnách maquiladoras pracovalo jen něco okolo 9 tisíc lidí. Již o osm let později v roce 1998 byl však počet pracovníků 120 tisíc. Kvůli hurikánu Mitch se sice rozvoj dočasně zpomalil, ale už dva roky po této katastrofě byla produkce ve výrobním sektoru plně obnovena a došlo i k rozšíření montážních závodů elektroniky a automobilů. To vedlo k tomu, že maquila průmysl již nebyl téměř výhradně zaměřen jen na textilní výrobu. Od roku 2000 počet pracovníků stále narůstal až do roku 2005, kdy se dostal tento sektor do již zmíněných problémů kvůli konkurenčním výrobkům z Číny. I přes problémy s vyrovnáním se čínské konkurenci pracovalo v roce 2008 v závodech maquiladoras 145 tisíc lidí. Kvůli silným obchodním vztahům s USA byl ale Honduras v roce 2008 tvrdě zasažen světovou ekonomickou krizí. Ta nejvíce ovlivnila honduraský textilní průmysl, ze kterého se v roce 2008 vyváželo 98 % výrobků na trhy ve Spojených státech amerických. Odhaduje se, že pokles produkce v maquila průmyslu dosáhl až 40 % a o práci přišlo 30 tisíc lidí. Stabilizace americké ekonomiky v roce 2009 se však odrazila i na situaci v Hondurasu, a tak na konci roku 2009 a v roce 2010 již znovu začalo docházet k rozvoji i ke zvyšování počtu zaměstnanců v maquila sektoru, což pomohlo zlepšit ne příliš dobrou situaci v zemi (ECLAC, 2011). I přes mnohé výhody, které výrobní průmysl a továrny maquiladoras zemi přinášejí, existují ale i v něm problémy, které z velké části souvisí s rozvinutostí země. Přímo v maquila průmyslu je hlavním problémem porušování pracovních práv zaměstnanců. V továrnách tvoří 70 % zaměstnanců ženy ve věku od 15 do 26 let, z čehož plynou problémy týkající se sexuálního obtěžování, diskriminace nebo slovního a fyzického napadání. Dále dochází k nátlaku firem na zaměstnance kvůli problémům s dodržováním termínů sjednaných s distributory, což má vliv na příliš dlouhou pracovní dobu, nedostatek svobody sdružování nebo na nucení nemocných zaměstnanců k práci. V důsledku toho má mnoho pracovníků dýchací potíže, bolesti zad nebo problémy se zrakem. Špatné bezpečnostní podmínky práce mají za následek také časté popáleniny, řezná zranění od strojů nebo zranění způsobená pády zaměstnanců. Nenapravitelné následky na zdraví zaměstnanců způsobuje i dlouhodobá práce s chemikáliemi. Výrobní průmysl má negativní vliv nejen na zdraví pracovníků v něm, ale má i značné dopady na životní prostředí, které se týkají především znečišťování ovzduší, kontaminace řek a půdy nebo nadměrné spotřeby vody a energií (UNDP, 2010).

Dalším průmyslovým sektorem vyskytujícím se v zemi je těžební průmysl. Tento průmysl již dnes nemá tak významné postavení v národním hospodářství jako tomu bylo v minulosti. I když oblasti, na kterých je povolena těžba, zabírají až 30 % území Hondurasu, plnému využití potenciálu zdrojů nerostných surovin v zemi brání nedostatečná dopravní infrastruktura (Britannica, 2011). V současné době se těžební průmysl zaměřuje na těžbu zlata, stříbra, železné rudy, vápence, mramoru, olova nebo zinku. Právě posledně jmenovaný zinek je nejvíce těženou nerostnou surovinou v zemi. Těží se hlavně v nejvýznamnějším dole v zemi El Mochito v blízkosti největšího honduraského jezera Yojoa v departmentu Santa Barbara (ECLAC, 2011). Tento důl, stejně jako většinu ostatních v zemi, provozují nadnárodní společnosti, z čehož plynou značné problémy, které mají dopad na místní obyvatele i na životní prostředí. Například v roce 2003 došlo v dole San Andrés v departmentu Copán k úniku kyanidu, který kontaminoval řeku Lara poskytující pitnou vodu pro město Santa Rosa de Copán. Bylo nashromážděno až 18 tisíc mrtvých ryb a následky dopadly především na místní komunity, kterým řeka poskytuje živobytí a sladkou vodu. Lidé v této oblasti od té doby trpí také zvýšeným počtem respiračních onemocnění, nemocí pokožky nebo psychickými problémy. Tento případ ovšem není jediný, kterým nadnárodní těžební společnosti negativně ovlivnily život místních komunit (Sandra Suffe, 2005). Dochází také k přesídlování obyvatel z jejich původního prostředí do jiných oblastí z důvodu rozšiřování těžebních oblastí, znečišťování ovzduší, půdy, nadměrnému hluku nebo kácení lesa a s tím spojenou zvýšenou erozí půdy (UNDP, 2010).

Na druhou stranu ale nadnárodní těžařské společnosti podporují modernizaci těžebního průmyslu a rozvoj infrastruktury v oblastech těžby. Tyto věci však přinášejí výhody hlavně samotným nadnárodním společnostem nebo místním společenským elitám. Budovaná infrastruktura je zaměřena téměř výhradně na potřeby těžebního průmyslu a ne na potřeby rozvoje například celého regionu. Navíc pracovní místa, které jsou vytvářeny těžařskými společnostmi jsou ve většině případů špatně finančně ohodnocena a spojena se zdravotními riziky pro zaměstnance (ECLAC, 2011). Lze tedy říci, že nadnárodní společnosti sice investují v Hondurasu značné prostředky a pomáhají zemi k průmyslovému rozvoji, ale tento rozvoj je dlouhodobě neudržitelný a jeho dopady na životní prostředí a obyvatelstvo jsou značné a pravděpodobně nevratné.

Pro honduraský průmysl je důležitá také energetika. Země je v tomto odvětví soběstačná, ale jeho energetika je silně závislá na dovozu ropy. Zvýšení cen ropy na světových trzích v roce 2008 proto vedlo k velkým problémům a značnému finanční zatížení pro stát. V Hondurasu však existuje významný potenciál pro obnovitelné zdroje energie, které v současnosti tvoří asi třetinu celkové produkce energie. Jedná se hlavně o vodní elektrárny. Narůstá také význam biomasy. Vláda podporuje rozvoj v oblasti větrné, solární a geotermální energie, které by mohly v budoucnu

nahradit dnešní zdroje energie a tím přispět k udržitelnému rozvoji země. Už byl přijat zákon o pobídkách na výrobu energie z obnovitelných zdrojů a bylo spuštěno řízení na pobídku výroby 250 MW z obnovitelných zdrojů. To představuje změnu oproti dřívější podpoře pobídek spoléhajících se na výrobu energie z ropy (Jose A. Cordero, 2009).

5.2.3. Služby

Sektor služeb se podílí na HDP 60,8 % (CIA, 2010). Velkou část z této hodnoty tvoří odvětví cestovního ruchu a turismu, které je pro zemi velmi důležité a jeho význam se stále zvětšuje. Hlavními institucemi, zabývajícími se tímto odvětvím v zemi, je Ministerstvo cestovního ruchu a Ústav cestovního ruchu. V roce 2009 byl cestovní ruch s 616 milióny dolarů druhým největším zdrojem devíz po maquila průmyslu. Vlivem světové ekonomické krize, nestabilní situace v zemi a strachu z šíření chřipky H1N1 sice příjmy z cestovního ruchu v roce 2009 klesly o 2 % oproti roku 2008, ale v roce 2010 opět došlo k mírnému zlepšení a zvýšení počtu turistů. Tyto lidé v zemi nejvíce navštěvují starověké mayské město Copán nebo letoviště na severním a jižním pobřeží, které je lákají především kvůli bohatému podmořskému světu při pobřeží země. Mnoho turistů jezdí také na jezero Yojoa, kde jsou vhodné podmínky pro rybaření. Všichni lidé ale nejezdí do Hondurasu jen za účelem rekreace. V roce 2009 uvádělo 32,5 % jako cíl cesty návštěvu příbuzných a až na druhém místě byla účelem cesty dovolená, kvůli které přijelo 30 % návštěvníků. Kvůli obchodu zavítalo do země 22,5% lidí. Z těchto návštěvníků pocházelo 46 % ze Střední Ameriky, 39% ze severní Ameriky, především Spojených států amerických a zbývající procenta tvořili lidé hlavně z Jižní Ameriky a Evropy. Délka jejich pobytu se většinou pohybovala od 1 do 7 dnů, přičemž 36,3% návštěvníků strávilo v zemi 1 až 3 noci a 28,2% zůstalo na 4 až 7 nocí. Jen pro zajímavost 92 až 364 nocí pobývalo v zemi jen 0,7% lidí. Nejvíce z nich jako obvykle do země přišlo v prvních čtyřech měsících roku a také v červenci a srpnu, kdy jsou v Severní Americe školní prázdniny. Návštěvníky pak nejvíce zaujala přívětivost místních lidí a 97,5 % z nich by se chtělo ještě do Hondurasu někdy vrátit (Secretaría de Turismo e Instituto Hondureño de Turismo, 2010).

K poměrně kladnému hodnocení Hondurasu lidmi, kteří ho navštívili, přispívá svým dílem i bankovní sektor, který turisté často využívají ke směnění peněz. Bankovní systém v Hondurasu tvoří 20 bank, z čehož je 16 komerčních. V těchto 16 komerčních bankách, z kterých 7 není honduraských, je uloženo asi 90 % všech vkladů v zemi. Honduras má také dvě státní banky Banco Central de Honduras (BCH) a Banco Nacional de Desarrollo (BANADESA). V zemi fungují i dvě pojišťovny a existuje tu burza cenných papírů v městě San Pedro Sula (MZV, 2010).

V dalším odvětví sektoru služeb, vzdělání, se situace také postupně zlepšuje a dochází v něm k rozvoji. Základní vzdělání trvá šest let a je povinné. Po těchto šesti letech mají žáci dále možnost studovat na středních školách, které se dělí na tři roky nižší střední školy a dva roky vyšší střední školy. Vyšší stupeň střední školy se dále dělí na literární a vědecký směr nebo také je možnost navštěvovat tříletou technickou školu. Po vystudování střední školy mohou studenti pokračovat ve studiu na honduraských vysokých školách. Nejvýznamnější vysokou školou v Hondurasu je Národní univerzita v Tegucigalpě s dalšími pobočkami ve městech San Pedro Sula a La Ceiba. Kromě této univerzity existují i další, včetně zemědělských a technicky zaměřených univerzit (Secretaría de Educación de Honduras, 2011). Ve školství však existuje mnoho problémů, které napomáhají tomu, že na středních a hlavně pak na těchto vysokých školách už studují spíše studenti, kteří pocházejí z nejbohatších 20 % obyvatelstva v Hondurasu. Situace je problémová i na základním stupni vzdělání, které, i když je bezplatné, nemá ho ukončené každé páté dítě (UNDP, 2010).

Problémy existují i v oblasti medií, jejichž svoboda je v Hondurasu omezena represivními zákony, které někdy nařizují novinářům odhalit své zdroje. Novináři mají tendenci psát takovým způsobem, aby neohrozili ekonomické a politické zájmy vlastníků mediálních společností. Často dochází k uplacení novinářů od vládních úředníků i od bohatých lidí, kteří mají zájem být v médiích dobře „vykreslení“. Velkým problémem také je vysoká úroveň násilných trestných činů spáchaných vůči novinářům. K nejvýznamnějším médiím v zemi patří noviny EL Heraldo, La Prensa, El Tiempo, La Tribuna, televize Televisión Centroamericana, Vica TV, CBC Canal 6 a radia HRN a America (BBC News, 2011).

Obr. č. 10: Pozůstatky mayského města Copán

(Secretaría de Turismo e Instituto Hondureño de Turismo, 2010)

5.2.4. Doprava

Stejně tak jako služby rozvíjí se v zemi velice rychle i doprava. Počet vozidel v zemi se v roce 2010 pohyboval okolo 200 tisíc, přičemž čtvrtina z nich byla vozidla osobní. Ve stejném roce bylo na území Hondurasu asi 14 500 km silnic, z čehož přibližně pětina z nich měla pevný podklad (INE, 2010). Součástí těchto silnic je i Panamerická dálnice. Ta nejprve do země vstupuje ze Salvadoru a poté se táhne podél východní hranice s Nikaraguou. Spolu s Panamerickou dálnicí je nejvýznamnější dopravní tepnou Hondurasu Interoceánská dálnice, vedoucí z pobřeží Tichého oceánu přes hlavní město Tegucigalpu a město San Pedro Sula na karibské pobřeží. V roce 1971 byla tato dálnice prodloužena až ke guatemalské hranici a byl na ní udělán pevný povrch. Na Interoceánskou dálnici navazuje v okolí Tegucigalpy několik vedlejších silnic, které vedou na sever a východ a v okolí města San Pedro Sula vedou z této dálnice další silnice spojující toto město jak s významnými přístavy u Karibského moře Puerto Cortés, Trujillo, Tela, tak s městem na západě země Copán. Silniční síť doplňují silnice na východě země při hranicích s Nikaraguou, které byly z velké části vytvořeny v osmdesátých letech 20. století díky americké vojenské pomoci (R.Reid, 2007).

Dalším druhem dopravy využívaným na území Hondurasu je železniční doprava. Železniční síť se však nachází pouze na severu země, kde spojuje průmyslové oblasti a oblasti produkce ovoce s nejvýznamnějšími přístavy a městy na severním pobřeží. V roce 2010 bylo v Hondurasu kolem 700 km železničních tratí (MZV, 2010).

Významná pro Honduras je námořní doprava. V zemi se nacházejí čtyři hlavní přístavy Puerto Cortés, Tela, La Ceiba a Puerto Castilla, které leží na karibském pobřeží. K dalším významným přístavům ještě lze zařadit Puerto de Henecán na tichomořském pobřeží a Roatán na stejnojmenném ostrově v karibském moři. La Ceiba a Tela slouží především k vývozu banánů ze země, Puerto Castilla k vývozu dřeva a zbylé dva zde uvedené přístavy ležící na pevnině Puerto Cortés a Puerto de Henecán jsou využívány pro všeobecný provoz. Honduras má také svou námořní flotilu, která v roce 2005 čítala 137 lodí. V zemi existuje i říční doprava, která je ale zanedbatelná. Sjízdňých je pouze necelých 500 km řek (R.Reid, 2007).

Důležitou dopravou pro Honduras je také letecká doprava, která slouží k přepravě cestujících a zboží. V roce 2010 bylo v zemi 14 letišť se zpevněnou přistávací dráhou, přičemž dvě nejdůležitější Toncontín se nacházel nedaleko hlavního města Tegucigalpy a Ramon Villeda ve městě San Pedro Sula. Státní leteckou společností je Servicio Aéreo de Honduras (SAHSA), která zajišťuje dopravu do Spojených států amerických, Mexika a ostatních států Střední Ameriky, ale i vnitrostátní dopravu. V zemi působí i několik soukromých leteckých společností (INE, 2010).

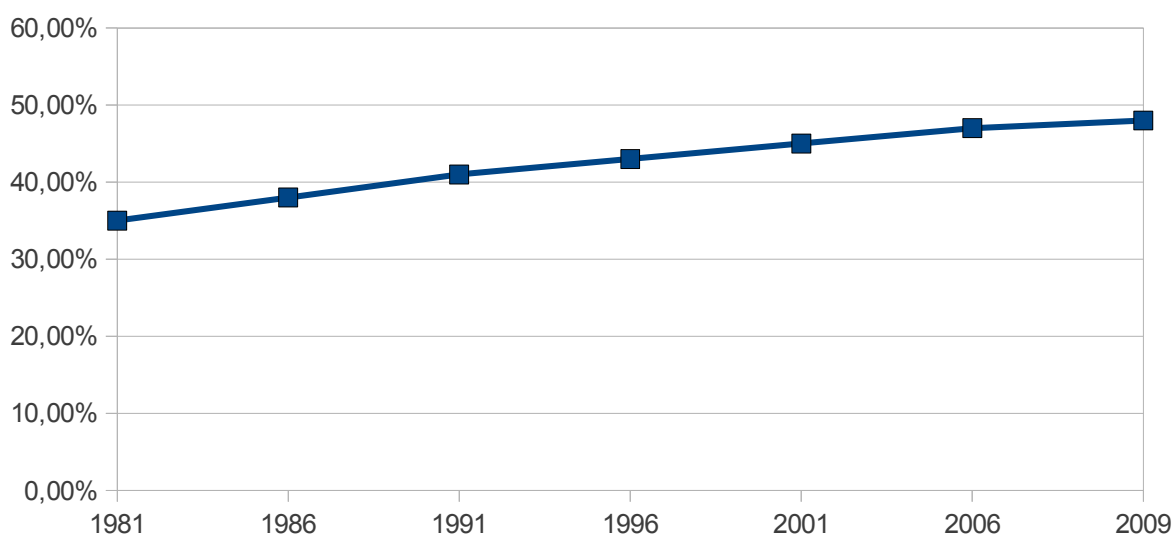
5.3. Další rozvojové problémy

Rozvinutost hospodářství Hondurasu z velké části souvisí s tím, kolik procent lidí žije v zemi pod hranicí chudoby. Jak již bylo výše uvedeno, v roce 2010 odpovídala tato hodnota 65 %. Na venkově byla míra chudoby ještě vyšší než ve městech a pohybovala se až kolem 70 % (UN, 2010). Venkovská a městská chudoba se nepatrně liší, přesto je ale nejde oddělovat. Příčiny chudoby jako například nemožnost výdělků, sociální útlak nebo vykořisťování jsou stejné ve městech i na venkově. Vlivem vysoké koncentrace obyvatelstva ve městech nemají chudí lidé často zaměstnání, což je staví na okraj společnosti. Městské obyvatelstvo je totiž více závislé na finančních příjmech než venkovské. Na venkově umožňuje dostatek půdy pěstování potravin, které si lidé ve městech musí kupovat a navíc obyvatelé venkova mohou bezplatně využívat přírodní materiály jako je například dřevo. Na venkově jsou často také lepší podmínky pro život než městských chudinských čtvrtích, což se odráží na lepším zdravotním stavu chudých venkovských obyvatel. K tomuto problému lze říci, že chudí mají ve městech sice více příležitostí, ale jejich šance na využití těchto příležitostí jsou většinou dosti malé. Často se proto stává, že chudí ve městech se mají ještě hůře než jejich „kolegové“ na venkově.

S městskou chudobou souvisí i další velký rozvojový problém Hondurasu, kterým jsou problémy urbanizace. Vlivem příchodu stále většího počtu obyvatel do měst se stává urbanizace nekontrolovatelnou, což vede ke vzniku obrovských chudinských čtvrtí, tzv. slumů (Fay, Marianne, 2005). V těchto čtvrtích jsou velmi špatné životní podmínky, které se například negativně odrážejí na zdravotním stavu obyvatel slumů nebo jejich možnosti přístupu ke vzdělání. Z toho plyne i to, že většina z těchto obyvatel nemá žádné uplatnění, čímž se dostávají ještě více na okraj normální společnosti a do prostředí, které má svá vlastní pravidla a je řízeno různými mafiemi (UNDP, 2010). Ve slumech často dochází i k rozpadání rodin. Muži většinou odcházejí od rodiny za prací a na ženách zůstává, aby své děti uživily a vychovaly, k čemuž někdy používají i nelegální způsoby. Velmi časté také je, že děti odcházejí z domova a stávají se členy různých gangů páchajících trestnou činností, která se velmi často týká drog (Masika R., De Haan A., Baden, 1997).

Vznik slumů má ale i dopady na vzhled a funkčnost měst, která měla dříve vlastní strukturu a dělila se na centrum a periferii. V dnešní době ale i vlivem růstu slumů vznikají ve městech tzv. druhotná centra, která mají svou vlastní ekonomickou a společenskou strukturu. Tyto centra obývají bohatí lidé, kteří zde užívají vlastních škol, zdravotních zařízení i ostatních služeb. V centrech se navíc musí budovat nová infrastruktura, která zde dříve nebyla a tak to městům způsobuje značnou ekonomickou zátěž (UNDP, 2010).

Obr. č. 11: Vývoj podílu městského obyvatelstva v populaci v letech 1981-2009

(WB, 2009)

Hlavním důvodem celého problému růstu slumů je migrace, kterou můžeme dělit na vnitřní a vnější (Britannica, 2011). Vnější migrace je v Hondurasu spojována především s odchodem emigrantů do Spojených států amerických nebo do jiných států Střední Ameriky a Karibiku (UNHCR, 2010). Z tohoto důvodu má vliv na růst slumů v honduraských městech vnitřní migrace, což je pohyb obyvatelstva mezi venkovskými oblastmi a městy. Příčiny migrace mohou být různé. Způsobují ji buďto push faktory, mezi které lze zahrnout například demografický růst, nízkou životní úroveň, špatné životní prostředí, klimatické jevy ohrožující lidem živobytí, zabírání půdy farmářům způsobující jejich chudobu nebo pull faktory, označované též jako „přitahující“. Do těchto pull faktorů patří možnost lepších pracovních příležitostí, lepšího přístupu ke vzdělání a zdravotní péči nebo větších sociálních jistot pro obyvatele (Britannica, 2011). V Hondurasu je hlavním důvodem stěhování venkovských obyvatel do měst naděje ve zlepšení jejich ekonomické situace. Většina migrantů, především mladých lidí bez závazků, však přichází do měst nepřipravená, což jim způsobuje značné problémy. Mnozí z nich se navíc vydávají do měst jen kvůli tomu, že nevládní žádnou půdu a jejich postavení ve vlastní komunitě je špatné. Proto, i když je migrace převážně považována za důsledek individuálního rozhodnutí, může být také často silně ovlivněna společenskými vztahy v rodině a komunitě. Migrace z venkova do měst se dělí v zemi na čtyři základní strategie. Jsou to opakovaná migrace jednoho člena rodiny, dlouhodobá migrace jednoho člena rodiny a jeho oddělení od rodiny, migrace celé rodiny s následným návratem na venkov k původní komunitě a trvalé usazení ve městě. V Hondurasu, stejně tak jako v celé Latinské

Americe převažuje migrace žen, což není převážně spojováno pouze s následováním mužů do měst, ale je považováno spíše za nezávislý pohyb žen. Tuto převahu migrace žen zapříčiňuje nejenom vysoká poptávka po ženské pracovní síle v továrnách nadnárodních společností, ale také to, že ženy tvoří pouze asi jen pětinu lidí pracujících v zemědělství. Podstatné je také sociální a kulturní postavení žen v honduraské společnosti (UNDP, 2010).

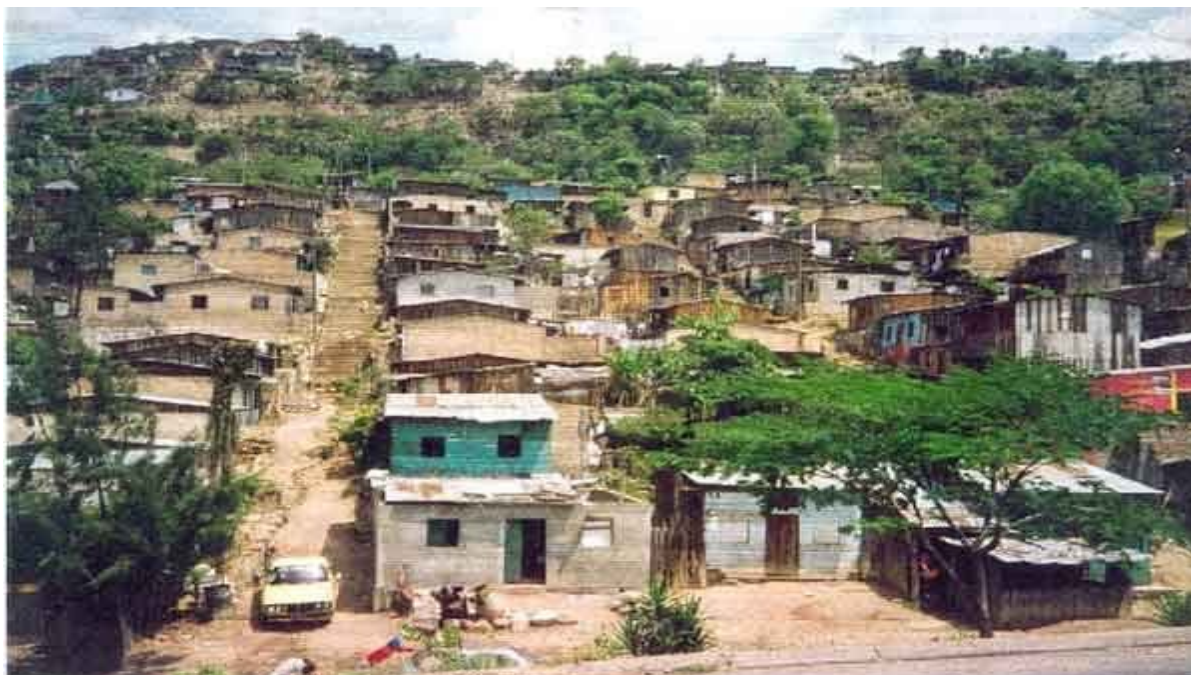
Toto postavení je pro ženy velmi složité a to nejen v Hondurasu, ale i v celé Latinské Americe. Ženy jsou respektovány pouze jako matky, ale jinak je ve společnosti zakořeněná nadřazenost muže a i to, že muž musí být plně respektován. Muži mají postavení živitele rodiny, ale na druhou stranu nemají téměř žádné povinnosti v domácnosti. Běžně se stává, že jsou ženám nevěrní a z toho důvodu pak opouští rodinu (Maskia R., De Haan A., Baden, 1997). Ve společnosti navíc často dochází i k domácímu násilí, se kterým má údajně zkušenost až 80 % honduraských žen. Takto vysoké hodnoty domácího násilí jsou dány především kulturním chápáním lidské dominance, alkoholismem nebo tendencí vidět domácí násilí jako soukromý problém a ne otázku porušování lidských práv. Kvůli kulturním normám je pro ženy také zvláště obtížné dosáhnout aspoň částečného vlivu ve společnosti, dostat se do orgánů státní správy nebo prosadit se v podnikání. S tímto problémem částečně souvisí i nedostatečná infrastruktura pro ženy například v oblasti zdravotnictví, dopravy nebo vzdělání. Na ženách často dochází i k sexuálnímu násilí. Ve společnosti je také velký kulturní odpor k používání kondomů, z čehož plyne velké procento svobodných matek, ale i to, že v zemi stále výrazně narůstá počet lidí nakažený nemocí HIV/AIDS (UNDP, 2010).

Tato nemoc se v Hondurasu poprvé objevila v roce 1985 a za čtvrt století se dokázala rozšířit tak, že v roce 2010 bylo nakaženo 0,7 % populace, což odpovídalo asi 28 tisícům obyvatel. Tento počet jsou však pouze hlášené případy HIV/AIDS a tak reálný počet nakažených je vyšší (USAID, 2010). Nejvyšší procento nakažených je ve dvou největších městech Tegucigalpa a San Pedro Sula, která se nacházejí na území dohromady čtyř departmentů Cortés, Francisco Morazán, Atlantida, Yoro, kde žije 76 % ze všech lidí s nemocí HIV/AIDS v Hondurasu (UN, 2010). Dříve se nemoc vyskytovala spíše u mužů, kteří měli poměry s prostitutkami, ale v posledních letech se šíří i mezi normální populací a tak je poměr nakažených mezi muži a ženami téměř vyrovnaný. Mezi skupiny obyvatel, které jsou nemocí nejvíce zasaženy, se řadí prostitutky, vojáci, homosexuálové, vězni a také etnická skupina Garifuna. Nejvíce zasaženou věkovou skupinou jsou pak lidé ve věku od 16 do 25 let. V Hondurasu však je ještě mnoho dalších nemocí, které ohrožují zdraví obyvatel. Stále se v zemi vyskytuje tuberkulóza, rozšířená je žloutenka typu B a v některých oblastech jsou hlášeny často i případy tetanu. Velkým problémem jsou také různé střevní nemoci a průjmy, kterými trpí až 20 % dětí do 5 let (WHO, 2010). Situace ve zdravotnictví se za vlády prezidenta Zelayi

zlepšila, ale přesto stále jsou v některých oblastech problémy s dostupností zdravotní péče a ne příliš kvalitní péčí pro chudé obyvatelstvo (WHO, 2010).

Situace se naopak nezlepšila v oblasti kriminality. V období 1995 – 2010 došlo v Hondurasu k výraznému zvýšení kriminality, což představuje obrovské nebezpečí pro potencionální rozvoj země. Odhaduje se, že tento zdroj nestability může dlouhodobě snížit HDP až o 8% (UN, 2010). Alarmující je především již zmíněný nárůst vražd, který značně převyšuje latinskoamerický průměr. V některých oblastech země dosahují počty tak extrémních hodnot, že na každých tisíc obyvatel vychází jedna vražda. Stejně tak ale zatěžují veřejný rozpočet většími náklady na udržení pořádku. Tento stav vychází hlavně z historického, ekonomického a sociálního vývoje v zemi, přičemž hlavními příčinami vysoké kriminality jsou tři základní problémy obchod s drogami, násilí mezi gangy mladistvých a široká dostupnost střelných zbraní. Právě velký počet zbraní se stává velkým problémem. I když v Hondurasu existují zákony pro kontrolu držení zbraní, prosazování zákona nejen v této oblasti je na velmi nízké úrovni. Vyplývá to také z toho, že obchod s drogami výrazně zasahuje do veřejných institucí a často je propojen s politiky nebo soudci, což významně zvyšuje míru korupce a značně „podkopává“ důvěru obyvatel ve státní instituce. Míra kriminality je nejhorší v okrajových částech velkých měst, kde jsou velmi rozšířené gangy mladistvých, ve kterých působí v zemi podle odhadů až 50 tisíc dětí mladších 18 let. Vláda Hondurasu se snaží proti dětským gangům zasahovat různými způsoby, jako jsou například hromadné zatýkání nebo odsuzování dětí k trestům odnětí svobody (Tomás Andino, 2009). Celkově však lze říci, že tyto snahy nejsou příliš účinné, protože se příliš neklade důraz na pochopení a řešení důsledků problémů. Navíc problém zbraní a obchodu s drogami nejde řešit jen na území Hondurasu, ale je potřeba spolupráce s ostatními státy Střední Ameriky i Spojených států amerických. Tato spolupráce ovšem není na dobré úrovni (Wiard, Howard J., Kline, Harwey F., 2007).

Obr. č. 12: Slum v hlavním městě Tegucigalpa

(UNDP, 2010)

5.4. SWOT analýza rozvojových potřeb teritoria

Analýza byla provedena na základě informací uváděných na internetových stránkách a v dokumentech Organizace spojených národů a k ní přidružených organizací, Evropské unie, Americké rozvojové agentury USAID, Světové banky, honduraské vlády, jednotlivých honduraských ministerstev a honduraského statistického úřadu. Dále se analýza opírá o fakta shromážděná v předchozím textu práce.

Silné stránky

- ekonomický růst
- zemědělství orientované na export (banány, káva)
- snižování zahraničního dluhu
- dobrá strategická poloha a vztahy se Spojenými státy americkými
- existence těžebního a výrobního průmyslu
- kvalitní přístavy a infrastruktura v průmyslových oblastech
- účast země v dohodě o volném obchodu DR-CAFTA
- nerostné bohatství (zlato, stříbro, zinek, olovo)
- vhodné přírodní podmínky pro rozvoj cestovního ruchu
- kvalitní podmínky pro zemědělství
- vysoká biodiverzita
- vhodný reliéf pro využití vodní energie
- poměrně vysoká gramotnost obyvatelstva
- homogenní složení obyvatel (90 % mestici)
- podpora strategického plánování a rozvojové politiky od vlády (Plan de Nación)
- spolupráce s mezinárodními rozvojovými organizacemi a Evropskou unií
- členství země ve významných mezinárodních i regionálních organizacích
- snaha vlády o boj proti drogám a kriminalitě
- snaha vlády bojovat proti epidemii HIV/AIDS

Slabé stránky

- velké ekonomické rozdíly mezi jednotlivými regiony
- velká závislost na Spojených státech amerických
- vysoká zadluženost (patří do skupiny nejzadluženějších států světa)
- malá přidaná hodnota produkovaného zboží
- ekonomická a politická nestabilita
- průmyslové znečištění vodních ploch a ovzduší
- velké zastoupení elektráren spalujících ropu (závislost na dovozu ropy)
- přelidněná města – slumy
- nekontrolovatelné kácení deštných lesů
- vysoký přirozený přírůstek
- vysoká nerovnost v rozdělení příjmů mezi lidmi
- vysoká míra chudoby (až 65 % obyvatel žije pod hranicí chudoby)
- postavení žen ve společnosti (kulturně zakořeněná nadřazenost mužů - machismus)
- dětská práce
- vysoká migrace obyvatelstva
- porušování pracovních práv
- vysoká kriminalita (velké množství vražd)
- růst drogových mafií na území státu
- propojení drogových mafií se státní správou
- vysoká míra korupce
- epidemie nemoci HIV/AIDS
- problém tuberkulózy a střevních onemocnění především v zaostalých oblastech

Příležitosti

- ekonomický rozvoj zaostalých regionů
- zahraniční investice (telekomunikace, energetický průmysl, těžební průmysl)
- rozvoj dalších průmyslových odvětví
- rozvoj zaostalých regionů
- udržení politické a ekonomické stability
- udržitelné lesní hospodářství
- využití potenciálu cestovního ruchu
- zlepšení ochrany životního prostředí
- zlepšení životních podmínek ve slumech
- většina populace v produktivním věku
- snížení chudoby a nerovnosti ve společnosti
- zvýšení dostupnosti vzdělání
- zlepšení postavení žen ve společnosti
- odstranění dětské práce
- snížení migrace obyvatelstva
- rozvojová pomoc
- spolupráce se Spojenými státy americkými a Evropskou unií
- snížení korupce
- účinnější boj proti drogovým mafiím
- zkvalitnění boje proti HIV/AIDS i jiným nebezpečným nemocem

Ohrožení

- zvýšení cen ropy na světových trzích
- pokles cen vývozních komodit
- zhoršení ekonomické situace Spojených států amerických
- čínská konkurence ve výrobních sektorech
- konkurence v podobě dotované zahraniční zemědělské produkce
- snížení příjmů z cestovního ruchu
- vyčerpání nerostných surovin a přírodních zdrojů
- přírodní katastrofy (hurikány, zemětřesení, záplavy, sesuvy půdy)
- eroze a degradace půdy
- změny klimatu
- rostoucí sociální a ekonomické rozdíly mezi obyvatelstvem
- nepokoje, stávkové akce, protesty
- spory se sousedními státy
- rostoucí míra kriminality
- rozšíření dalších drogových mafií v zemi
- vyloučení země z regionálních uskupení
- snížení rozvojové pomoci z Evropské unie a Spojených států amerických
- rozšíření epidemie HIV/AIDS

Závěry SWOT analýzy:

Honduras má mnoho silných stránek, které mu dávají příležitosti k rozvoji, ale zároveň má také mnoho slabých stránek ohrožujících jeho rozvoj a prosperitu.

K nejsilnějším stránkám země určitě patří vhodná poloha vůči Spojeným státům americkým a dlouhodobě kvalitní vzájemné vztahy s nimi. Vzájemný obchod mezi oběma státy a rozvojová pomoc, kterou Spojené státy americké Hondurasu poskytují, jsou jednou z příležitostí k rozvoji země. Další možnosti k rozvoji poskytuje i rozvojová pomoc od mezinárodních organizací a

Evropské unie. Honduras má však i mnoho ostatních příležitosti, které mu mohou pomoci k prosperitě. V zemi například existují vhodné přírodní podmínky pro využívání vodní energie, významné zásoby nerostných surovin a přírodních zdrojů. Bohužel těžba je v zemi dlouhodobě neudržitelná a tak se stává z příležitosti spíše ohrožení pro rozvoj země. Kromě toho jsou v Hondurasu i problémy, které brání rychlejšímu rozvoji. Patří mezi ně například rychlý růst populace, velká migrace a růst slumů, vysoká kriminalita, velký počet vražd, vzrůstající obchod s drogami, velká nerovnost ve společnosti, špatné postavení žen ve společnosti nebo časté přírodní katastrofy.

Všechny tyto problémy však spolu více či méně souvisí a proto je třeba, aby se řešily jako komplex, a ne jen některé z nich. Velmi důležité pro budoucnost země bude především to, aby se podařilo zastavit neudržitelné čerpání nerostných surovin a přírodních zdrojů. Dále by se také vláda měla zaměřit na boj proti kriminalitě a drogám, snažit o snížení nerovnosti ve společnosti, účinněji bojovat proti epidemii HIV/AIDS a řešit problém migrace a slumů.

6. Rozvojová politika Hondurasu

Hlavní rozvojový dokument Hondurasu se nazývá Národní plán (Plan de Nación). Tento dokument byl přijat 25. listopadu 2009 nově zvolenou honduraskou konzervativní vládou a 27. ledna 2010 po nástupu prezidenta Portofiria Lobo Sosy do úřadu začal být realizován. Jedná se o dokument dávající zemi v letech 2010–2022 určitý směr, kterým se bude ubírat. Měl by vést k usmíření obyvatelstva, vzájemné solidaritě a udržení míru v zemi. Celý plán by se však dal shrnout do 4 následujících bodů (Gobierno de unidad nacional, 2010):

- Odstranění chudoby, vytvoření kvalitního sociálního zabezpečení a zajištění podmínek ke vzniku vzdělané a zdravé populace
- Posílení demokracie v zemi a pokračování ve vytváření kvalitních demokratických institucí
- Zvýšení bezpečnosti a boj proti zločineckým gangům
- Vytváření nových pracovních příležitostí, udržitelné využívání zdrojů životního prostředí a vytvoření stabilního, moderního a konkurenceschopného hospodářství.

Podle těchto bodů se snaží řídit i ministerstvo pro sociální rozvoj, v jehož čele v současné době stojí ministryně Hilda Rosario Hernández Alvarado. Toto ministerstvo podporuje mnoho projektů týkajících se podpory marginálních skupin obyvatel nebo rozvoje zaostalých regionů. Na mnoha projektech často spolupracuje také s honduraskou neziskovou organizací CESADEH, jejímž dlouhodobým cílem je podporovat a vyvíjet iniciativy, které posilují demokracii v zemi a snaží se zapojovat místní občany do procesu rozvoje. Hlavními oblastmi její činnosti jsou projekty zabývající se rozvojem ekologického zemědělství v malých podnicích s převahou žen, integrálním rozvojem především venkovských žen a žen původních obyvatel, ekonomickou podporou podniků vytvářejících pracovní místa pro mladé lidi a ženy, posilováním etnického a kulturního rozvoje především mladých lidí a žen, posilováním demokracie v méně rozvinutých oblastech nebo rozvojem bydlení pro nízkopříjmové obyvatelstvo (CESADEH, 2011). Mnoho projektů je financováno také z peněz, které do země přicházejí v rámci rozvojové pomoci ze zahraničí (USAID, 2011).

7. Honduras v systému mezinárodní rozvojové spolupráce

Rozvojová pomoc je pro Honduras velmi důležitá a dá se říci, že bez mezinárodní pomoci by se země dostala do velkých problémů v mnoha oblastech od infrastruktury, přes vzdělání až po zdravotních stav obyvatel. Velká část rozvojové pomoci se zaměřuje na zlepšení ekonomiky země a snížení vysokého honduraského dluhu. V některých oblastech, jako je například vzdělání nebo lesnictví, je ale značný nedostatek financí. Naopak poměrně dost finančních prostředků je na projekty týkajících se venkovské a městské chudoby nebo udržitelného rozvoje (EC, 2010). K nejvýznamnějším donorům v zemi patří především Interamerická rozvojová banka (IDB), Evropská komise (EC), Mezinárodní měnový fond (IMF), Organizace spojených národů (OSN) nebo Světová banka (WB). Pomoc Světové banky se sice zaměřuje hlavně na sociální oblast, odlesňování, zmírnění následků živelných katastrof, ale dotýká se všech oblastí Poverty Reduction Strategy Papers (PRSP) (WB, 2010). Stejně tak je tomu i u rozvojové pomoci poskytované Evropskou unií. Právě v rozvojové pomoci Evropské unie v Hondurasu došlo ke značným změnám po hurikánu Mitch v roce 1998. O rok později v roce 1999 byla ve snaze sladit bilaterální a multilaterální pomoc a zajistit co nejefektivnější rozvojovou pomoc pro Honduras vytvořena Evropskou komisí koordinační struktura dárců zemí Evropské unie tzv. fórum G-16. Toto fórum umožňuje jeho členům v případě potřeby řešení problémů rozvojové spolupráce na úrovni Evropské unie. Ihned po převzetí vůdčí role si získalo G-16 velkou důvěru a pro honduraskou vládu se stalo uznávaným partnerem s velkým vlivem a autoritou. Pro Honduras má vůdčí role G-16 velké výhody, protože i ostatní dárci mimo toto fórum se ztotožňují se strategiemi, které podporují dosažení cílů pomocí rozpočtové podpory. To je pro Honduras příležitost, jak dosáhnout sladění podpory dárců s cíli národní agendy. Programy pomoci ze zemí Evropské unie představují 50 % spolupráce s EU a 10 % z veškeré mezinárodní pomoci v Hondurasu. Devět členských států Evropské unie ještě kromě společné pomoci v rámci Evropské unie přispívá bilaterálně. Tato pomoc představuje asi 13 % z celkové výše pomoci pro veřejný sektor. V současné době má ze zemí EU velvyslanectví v Hondurasu jen Francie, Německo, Švédsko, Itálie a Španělsko. Pouze Itálie a Francie však spravují svoje rozvojové programy přímo, ostatní to dělají pomocí svých rozvojových agentur (EC, 2010).

Německo a Švédsko poskytuje 80 % veškeré bilaterální pomoci ze zemí Evropské unie ve formě darů. Naopak Španělsko, Belgie a Itálie poskytuje pomoc hlavně formou vratných půjček. Celková multilaterální a bilaterální pomoc poskytovaná zeměmi Evropské unie představuje 20 % veškeré pomoci v Hondurasu, což řadí Evropskou unii na první místo mezi všemi donory. Význam

pomoci ze zemí Evropské unie navíc umocňuje i fakt, že dochází k velmi dobré koordinaci mezi jednotlivými státy EU, a tak z celkového hlediska je pomoc účinná. Honduras také využívá úvěrů od Evropské investiční banky (EIB) a to především na projekty, které se týkají rozvoje infrastruktury (EC, 2010).

Kromě států Evropské unie poskytují významnou bilaterální pomoc Hondurasu i země jako například Kanada, Japonsko nebo Jižní Korea. Dlouhodobě největším poskytovatelem bilaterální pomoci jsou však Spojené státy americké, jejichž pomoc vedla k dosažení mnoha cílů týkajících se například vzdělání, zdravotního stavu obyvatel nebo zvýšení zaměstnanosti a příjmů ve veřejném sektoru. Po hurikánu Mitch v letech 1998–2001 pomohly Hondurasu 461 miliónů dolarů a pomoc se zaměřovala hlavně na opravy vodovodních a kanalizačních systémů, škol, silnic, budování nových domů pro obyvatelstvo, obnovení zemědělské výroby nebo na boj proti drogám a kriminalitě. Další významnou pomoc dostala země v roce 2005 poté, co splnila podmínky způsobilosti pro zapojení do programu americké The Millennium Challenge Corporation. V témže roce (2005) byla Hondurasu schválena pomoc na pětileté období ve výši 215 miliónů dolarů pro zmírnění chudoby v zemi a zlepšení situace v zemědělství a dopravě, jejichž nedostatečná rozvinutost brání rychlejšímu ekonomickému rozvoji země. V zemědělství šlo především o zvýšení konkurenceschopnosti malých a středních farem. S tím souvisely i změny v dopravě, které se týkaly především zlepšení dostupnosti zůstalých zemědělských oblastí. V posledních letech se rozvojová pomoc Spojených států amerických zaměřuje na následujících pět základních oblastí, které se většinou podobají cílům Národního plánu (Plan de Nación). Těmito oblastmi jsou (USAID, 2011):

- Podpora demokracie a projektů vedoucích k decentralizaci moci a zvýšení účasti občanů na politickém procesu
- Ekonomický růst, diverzifikace hospodářství a vytvoření příležitostí k proniknutí na trh pro malé zemědělce
- Podpora obnovitelných zdrojů energie a poskytování humanitární pomoci v důsledku přírodních katastrof
- Podpora zdravotnictví a prevence proti HIV/AIDS
- Zlepšení, pokrytí a efektivnost vzdělání od předškolního věku až po střední školy

Do rozvojové pomoci v Hondurasu se v současné době významně nezapojuje Česká republika. Podle výroční zprávy o zahraniční politice České republiky za rok 2009 neposkytla naše země Hondurasu žádnou oficiální rozvojovou pomoc. Český stát pouze poskytuje každoročně

vládní stipendia pro honduraské studenty. Takovouto úroveň rozvojové spolupráce zapříčiňuje i to, že Česká republika nemá v Hondurasu velvyslanectví, a tak je složité navázat potřebné kontakty. V roce 1998 však poskytla Česká republika zemi humanitární pomoc ve výši 2,1 miliónu Kč na odstranění následků hurikánu Mitch. Dále ještě chtěla podpořit výstavbu zdravotnického střediska v Hondurasu, ale tento projekt byl v roce 2001 zastaven kvůli nedostatku finančních prostředků.

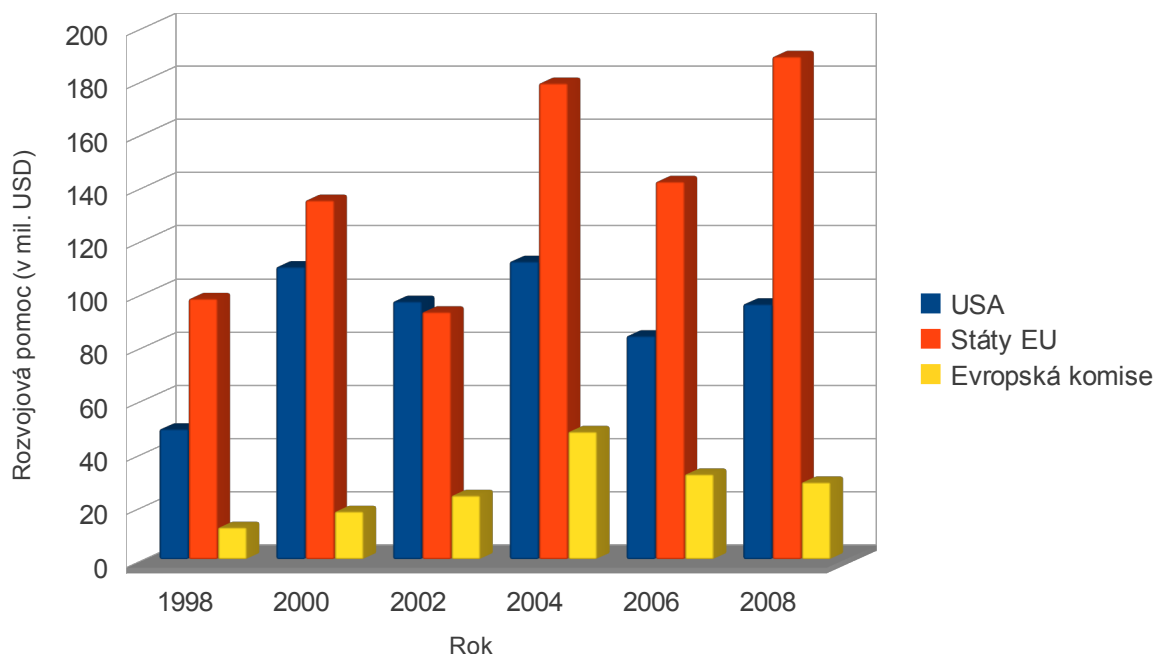
(MZV, 2010)

Tabulka č. 3: Vývoj rozvojové pomoci USA a EU v letech 1998-2008

Rok	1998	2000	2002	2004	2006	2008
USA	49	110	97	112	84	96
Evropská komise	12	18	24	48	32	29
Státy EU	98	135	93	179	142	189

(EADS, 2010)

Obr. č. 12: Vývoj rozvojové pomoci USA a EU v letech 1998-2008

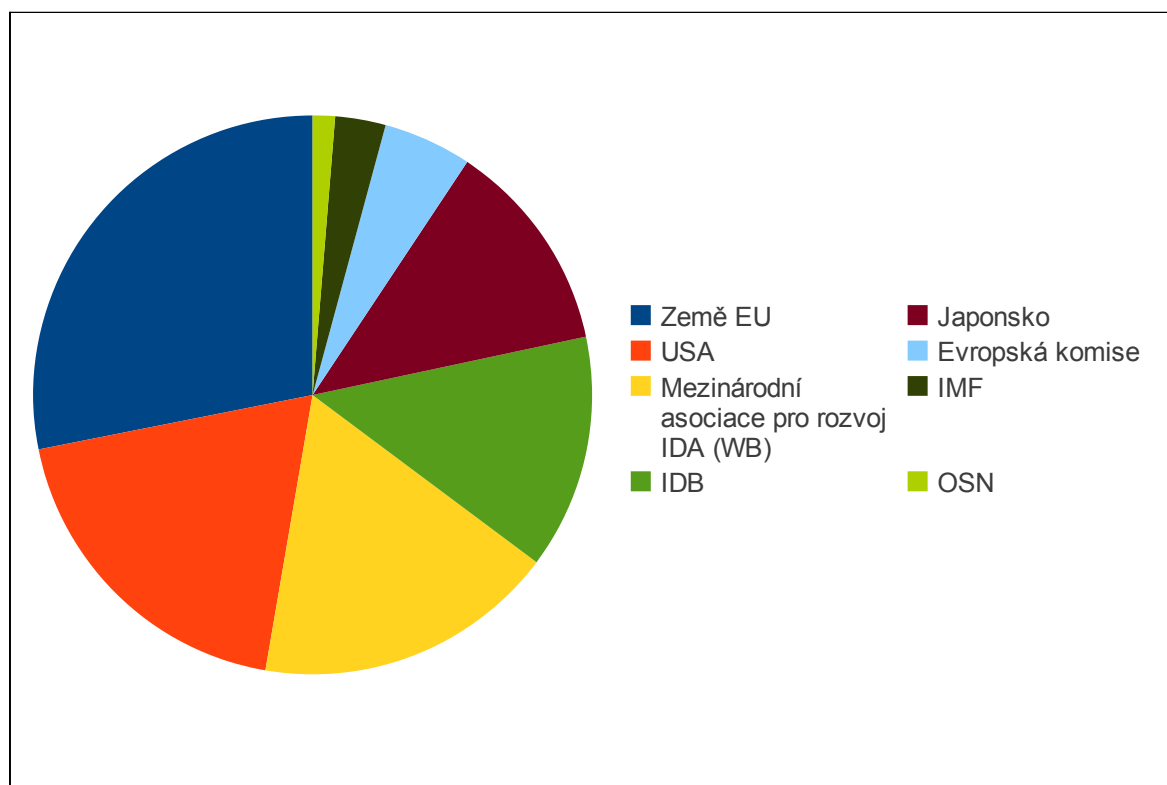
(EADS, 2010)

Tabulka č. 4: Teritoriální struktura donorů za období 1999-2008

Stát, organizace, banka	Rozvojová pomoc (v mil. USD)
Země EU	1492
USA	1017
Mezinárodní asociace pro rozvoj IDA (WB)	928
IDB	715
Japonsko	654
Evropská komise	272
IMF	155
OSN	68

(EADS, 2010)

Obr. č. 13: Teritoriální struktura donorů za období 1999-2008

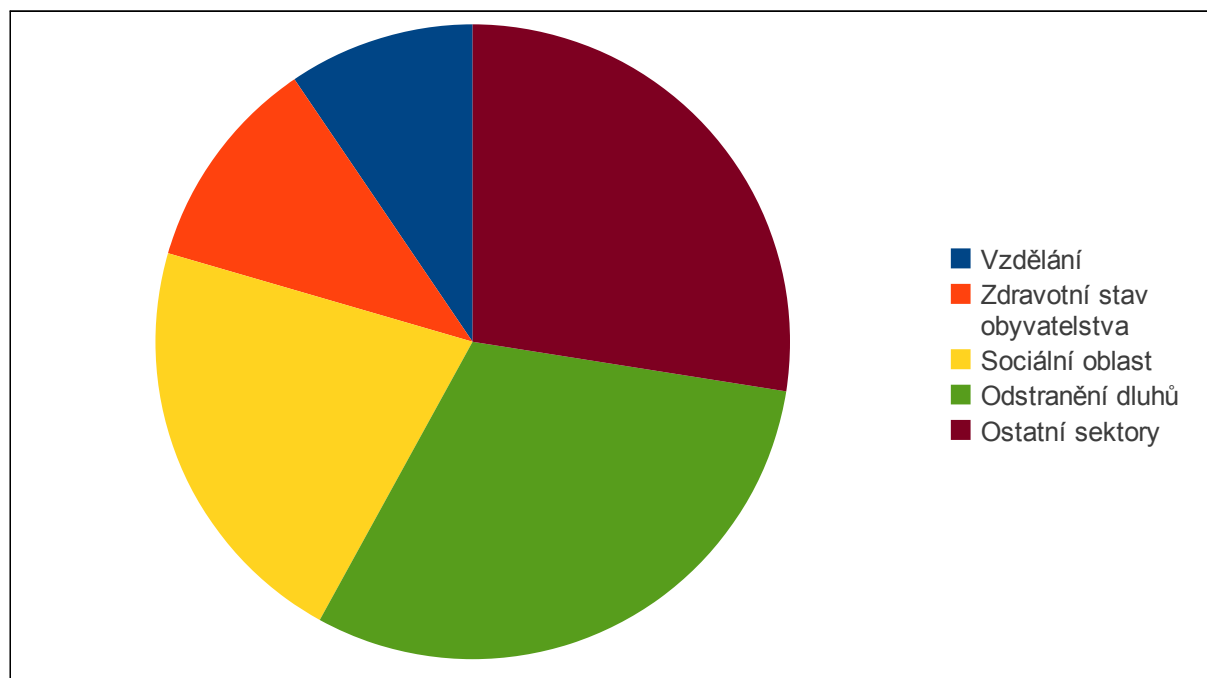
(EADS, 2010)

Tabulka č. 5: Odvětvová struktura zahraniční rozvojové pomoci v roce 2008

Sektory	%
Vzdělání	9,5
Zdravotní stav populace	11
Sociální oblast	21,5
Odstranění dluhů	30,5
Ostatní sektory	27,5

(EC, 2010)

Obr. č. 14: Odvětvová struktura zahraniční rozvojové pomoci v roce 2008

(EC, 2010)

8. Závěr a doporučení

Z celé diplomové práce vyplývá, že Honduras má mnoho příležitostí k rozvoji země. Zároveň je ale také zřejmé, že existuje velké množství ohrožení, které tento rozvoj můžou zastavit. Proto bych rád zde shrnul, k jakým závěrům jsem ve své diplomové práci dospěl.

Stejně jako je tomu u většiny ostatních států, hrají i v Hondurasu důležitou roli při rozvoji přírodní podmínky. Příležitostí k rozvoji jsou v zemi například teplé podnebí a úrodná půda, které jsou důležité pro zemědělskou výrobu. Ta přináší obživu velké části populace a je i zdrojem příjmů z vývozu především kávy a banánů. Dále je třeba do příležitostí zařadit vysokou biodiverzitu v zemi a vhodné podmínky k využití obnovitelných zdrojů energie. V zemi existuje především velký potenciál k získávání energie z vodních elektráren. Naopak největší ohrožení představují hlavně hurikány postihující většinou východní část země při pobřeží Karibského moře a silná zemětřesení, která jsou v zemi poměrně častá a zanechávají po sobě rozsáhlé škody na majetku a oběti na lidských životech. Oběti na lidských životech a škody na majetku zanechávají i již zmíněné hurikány. V roce 1998 zasáhl zemi hurikán Mitch, který v podstatě zcela zničil rozsáhlé oblasti země a měl i zásadní vliv na zastavení ekonomického rozvoje v zemi. S hurikány také často souvisí rozsáhlé povodně a sesuvy půdy, jejichž následky jsou často zhoršovány odlesňováním, ke kterému v Hondurasu dochází. V případě, že odlesňování v zemi nepřestane a dojde k dalším klimatickým změnám, tak je pravděpodobné, že přírodní katastrofy zasáhnou zemi častěji a budou mít horší následky. Právě z tohoto důvodu se značná část rozvojové pomoci zaměřuje na podporu opatření proti zmírnění následků přírodních katastrof. Velké prostředky dává na tuto oblast například Světová banka. Lze se domnívat, že tato strategie Světové banky a ostatních donorů je správná, protože další přírodní katastrofy by mohly mít pro Honduras vážné následky. Země není tak ekonomicky silná, aby se byla schopna vyrovnat s opakujícími se rozsáhlými přírodními pohromami, jako byl například hurikán Mitch. Jejich následky by měly pravděpodobně dlouhodobý dopad na zdravotní stav obyvatel, zajištění základních potravin pro velkou část obyvatelstva, funkčnost infrastruktury ale třeba i na vzdělanost. Je evidentní, že bude velmi důležité, aby se podařilo výrazně omezit antropogenně podmíněnou environmentální degradaci a lépe se připravit na případné přírodní katastrofy, které zemi v budoucnu téměř jistě zasáhnou.

Z demografických charakteristik má největší „rozvojový“ význam zejména rychlý růst populace a problém překotné urbanizace, která je zapříčiněna vysokou migrací z venkova do měst. V současné době je poměr městského a venkovského obyvatelstva vyrovnaný a jeho rozložení na území také relativně rovnoměrné. V budoucnu se však tento stav bude pravděpodobně měnit, což

bude mít za následek další růst slumů a z toho plynoucích ohrožení pro rozvoj společnosti. Naopak věková struktura, etnické složení obyvatel jsou velkými příležitostmi pro rozvoj země. Většina obyvatel Hondurasu se nachází v produktivním věku a navíc je vyšší procento obyvatel ve věku 0–15 let než starších 65 let, což je také pro budoucnost země nadějně. Výhodné je i homogenní složení populace a poměrně vysoká vzdělanost obyvatel. V oblasti vzdělání však existují značné nedostatky týkající se především špatné dostupnosti vzdělání pro obyvatelstvo z nižších sociálních skupin nebo z odlehlých oblastí země. Právě v oblasti vzdělání by mělo dojít ke zvýšení podpory ze strany vlády i nejvýznamnějších donorů v zemi. I když existuje mnoho rozvojových projektů na zlepšení vzdělanosti chudých obyvatel, rozhodně by snaha současné vlády řešit tento problém měla být větší. Dále je třeba zaměřit projekty také na odstranění příčin vysoké migrace do měst a principiální řešení podmínek obyvatel ve slumech.

Honduras dlouhodobě trpí politickou nestabilitou a často také špatnými vzájemnými vztahy se sousedními zeměmi v regionu. Právě politická stabilita a kvalitní vzájemné vztahy s okolními státy, Spojenými státy americkými a Evropskou unií budou jednou z hlavních věcí, která může zemi výrazně pomoci. Bude také nezbytné, aby došlo k dalšímu rozvoji demokracie, decentralizace politické moci a zvyšování participace lidí na politických procesech. Projekty zaměřené na tuto problematiku podporuje především americká rozvojová agentura USAID, která řadí rozvoj demokracie mezi hlavní body své rozvojové politiky v Hondurasu. Značné množství finančních prostředků na tuto problematiku dává i Evropská unie.

Podporu od Evropské unie dostává Honduras i v oblasti hospodářství, přestože že jeho ekonomika vykazuje neustálý růst. Existuje však i zde mnoho problémů. Jedním z nich je velký počet tepelných elektráren a z toho plynoucí velká závislost země na dovozu ropy. Problémem také zůstává značná závislost na příjmech z několika komodit. Výkyvy jejich cen na světových trzích by znamenal pro hospodářství Hondurasu značné problémy. V oblasti hospodářství je také mnoho dalších problémů, které se přímo dotýkají obyvatel. Velmi často dochází například k porušování práv dělníků, zaměstnávání dětí nebo k pracovním problémům plynoucím z nerovnoprávného postavení žen ve společnosti. V zemědělství k tomu dochází hlavně na rozsáhlých kávových a banánových plantážích nadnárodních firem, které vlastní obrovské plochy honduraské zemědělské půdy. V průmyslu se tento problém pak týká především výrobních závodů v maquila průmyslu. Velkou perspektivu má v zemi cestovní ruch, jehož možnosti jsou však využity jen částečně kvůli špatné infrastruktuře v některých oblastech země. Na rozvoj infrastruktury a cestovního ruchu v zanedbaných oblastech země jsou zaměřeny i některé rozvojové projekty, na kterých spolupracuje honduraská vláda například se Spojenými státy americkými. Spojené státy americké stejně tak jako Evropská unie a mezinárodní rozvojové organizace podporují i projekty, které se snaží o

diverzifikaci hospodářství a vytvoření podmínek pro proniknutí malých zemědělců na trhy. V oblasti zemědělství existuje poměrně velké množství rozvojových projektů snažících se situaci řešit. Hlavním problémem však je, že nadnárodních společnosti mají v zemi stále velký vliv a tak i přes rozvojovou pomoc je pro malé zemědělce těžké se proti této konkurenci prosadit. Z celkového pohledu je pro honduraské hospodářství nejdůležitější, aby se stalo více diverzifikovaným a dlouhodobě udržitelným. Proto je třeba se právě na tyto problémy zaměřit a ne například nadměrně těžit nerostné suroviny bez ohledu na dopady na životní prostředí.

Jedním z největších problémů Hondurasu je chudoba a velká nerovnost ve společnosti. Z těchto problémů dále plyne špatný zdravotní stav obyvatel hlavně v odlehlých oblastech, rostoucí počet nakažených HIV/AIDS, vysoká kriminalita v zemi spojená s kriminálními aktivitami gangů mladistvých a problémy s drogami. Vláda se tyto problémy snaží řešit, ale často nejsou tyto snahy příliš úspěšné kvůli vysoké míře korupce a propojení politiků s organizovaným zločinem. Vláda se také snaží svojí rozvojovou politiku sladit mezinárodními rozvojovými organizacemi, Spojenými státy a Evropskou unií, které v zemi působí. Právě Evropská unie, Spojené státy americké a mezinárodní organizace jako např. Světová banka a Organizace spojených národů jsou nejvýznamnějšími donory v zemi. Jejich pomoc se zaměřuje hlavně na podporu demokracie, snížení nerovnosti ve společnosti, rozvoj vzdělání a zdravotnictví a také zvýšení diverzifikace hospodářství nebo podporu obnovitelných zdrojů energie.

Celkově lze říci, že se rozvojová pomoc zaměřuje na všechny hlavní problémy, které v Hondurasu existují. Částečně se pouze liší výše prostředků, které jednotlivé organizace nebo státy v určitých oblastech rozvoje poskytují. Jak již bylo zmíněno, Honduras má příležitosti k tomu, aby jeho budoucnost byla lepší než jeho minulost. Důležité ale bude, aby se země dokázala vyrovnat s hlavními ohroženími, za které lze považovat především neudržitelné ničení životního prostředí, chudobu a s ní spojené další problémy týkající se růstu slumů, zdravotního stavu, velká nerovnost ve společnosti a vzrůstající vliv drogových mafií v zemi. Vzhledem k dlouhodobě korektním vzájemným vztahům se Spojenými státy americkými, významné rozvojové pomoci ze zahraničí, která je zemi poskytována, a mladé perspektivní populaci můžeme být v otázce budoucnosti Hondurasu mírnými optimisty.

9. Shrnutí

Diplomová práce se zabývá problematikou Hondurasu a jeho rozvojových příležitostí a ohrožení. V první polovině zaměřené na geografickou charakteristiku země je účelem charakterizovat přírodní podmínky a stav společnosti existující v Hondurasu. O tyto fakta se pak opírá druhá polovina práce, která se snaží popsat hospodářské možnosti a ohrožení země, její největší problémy a rozvojovou politiku v zemi.

Honduras se příliš neliší od většiny rozvojových států Střední Ameriky. V zemi existují velké rozvojové problémy týkající se neudržitelného ničení životního prostředí, růstu slumů na okrajích měst, dlouhodobé ekonomické a politické nestability nebo vysoké kriminality. Tyto problémy spolu s přírodními katastrofami představují také největší ohrožení pro budoucnost země. Naopak největšími příležitostmi jsou pravděpodobně dobré vztahy se Spojenými státy americkými a mladá perspektivní populace. Co se týče rozvojové spolupráce, tak ta je zaměřena na všechny základní problémy země. K účinnému řešení některých problémů však dosud poskytovaná pomoc nestačí.

Klíčová slova: Honduras, geografická charakteristika, hospodářství, rozvojové příležitosti a ohrožení, rozvojové problémy, rozvojová spolupráce, rozvojová politika

Summary

This thesis deals with Honduras and its development opportunities and threats. The point of the first half - focused on the geographic characteristics of the country - is to characterize the natural and social conditions in Honduras. On the following facts relies the next part of the work, which tries to describe the economic opportunities and threats to the country, its biggest problems and development policy in the country. Honduras is not so different from other developing countries of Central America. This country has to deal with some serious challenges of unsustainable environmental degradation, growing slums on the urban fringes, long-term economic and political instability and high crime. These problems, along with natural disasters also pose the greatest threat to the country's future. On the contrary, the greatest opportunities are probably good relations with the United States of America and a promising young population. As far as development cooperation, it stays focused on the supreme

problems of the country. Unfortunately, still not enough help is being provided for an effective solution to some of these problems.

Keywords: Honduras, geographic characteristics, economy, development opportunities and threats, development issues, development cooperation, development policy

10. Seznam použitých zdrojů

BBC News. Honduras country profile. [online]. 2011. [cit. 2011-02-27]. Dostupné na: http://news.bbc.co.uk/2/hi/americas/country_profiles/1225416.stm

Brierly, Peter, ed. World Churches Handbook. London: Christian Research, 1977. 304 s. ISBN978-1 85231-168-3.

Britannica Encyclopedia. Honduras [online]. 2011. [cit. 2007-12-29]. Dostupné na: <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/270769/Honduras>

CACÁRES Diego, KULHÁNEK Ota. Seismic Hazard of Honduras. Natural Hazards. [online]. 2004. [cit. 2011-01-06]. ISSN 1573-0840. Dostupné na: <http://www.springerlink.com/content/1526g0r455t03524/>

CENIA – česká informační agentura životního prostředí. Udržitelný rozvoj. [online]. 2011. [cit. 2011-01-02]. Dostupné na: [http://www.cenia.cz/_C12571B20041E945.nsf/\\$pid/MZPMSFHV0HSB](http://www.cenia.cz/_C12571B20041E945.nsf/$pid/MZPMSFHV0HSB)

CESADEH – El Centro de Estudios y Acción para el Desarrollo de Honduras. La institución. [online]. 2011. [cit. 2011-01-12]. Dostupné na: <http://cesadeh.wordpress.com/about/>

CIA (Central Intelligence Agency) – The World factbook. Honduras. [online]. 2010. [cit. 2011-01-14]. Dostupné na: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world>

Clifton L. Holland. An historical profile of religion in honduras. [online]. 2001. [cit. 2011-01-05]. Dostupné na: <http://www.prolades.com/cra/regions/cam/hon/honduras.html>

Cordero, Jose Antonio. Honduras: Recent Economic Performance. Washington. Center for Economic and Policy Research, 2009. ii + 24 s. Dostupné na: www.cepr.net

Darío A. Euraque. Reinterpreting the Banana Republic: Region and State in Honduras, 1870-1972. Raleigh 1996 University of North Carolina Press, Raleigh 1996. 242 s. ISBN: 0807822981.

EADS – USAID Economic Analysis and Data Services. Latin-america and Caribbean Selected Economic and Social Data. United States Agency for International Development, Washington. 2010. 214 s. PN-ADT-333

EC – European commission. Country briefing on regional cooperation programmes. Brusel. 2010. 14 s. Dostupné na: http://ec.europa.eu/europeaid/where/latin-america/country-cooperation/honduras/honduras_en.htm

ECLAC - United Nations Economic Commission for Latin America and the Caribbean. Honduras. [online]. 2011. [cit. 2011-03-11]. Dostupné na: www.eclac.cl/publicaciones/xml/8/41898/Honduras_esp_marzo_11.pdf

Educación Helvética S. A. Sistema de información sobre biodiversidad de Honduras [online]. 2010. [cit. 2010-11-11]. Dostupné na: <http://www.hondurassilvestre.com/data/specie/>

Eltringham, P., a kol. Střední Amerika. Nakladatelství JOTA, s.r.o., 1. vyd. Brno 2005. 915 s. ISBN 80-7217-311-1.

FAO – Food and Agriculture Organization of the United Nations. Honduras. [online]. 2010. [cit. 2010-12-26]. Dostupné na: <http://www.fao.org/countryprofiles/index.asp?lang=en&ISO3=HND>

Fay, Marianne ed. The urban poor in Latin America. Washington: World Bank, c 2005. 266s. ISBN 0-5215-3274-4.

Foreign & Commonwealth Office. Honduras country information. [online]. 2010. [cit. 2010-12-23]. Dostupné na: <http://www.fco.gov.uk/en/travel-and-living-abroad/travel-advice-by-country/country-profile/north-central-america/honduras?profile=intRelations>

Gardner, P., a kol. Encyklopedie zeměpis světa. Columbus, spol. s.r.o., Praha 1999. 497 s. ISBN 80-901727-6-8.

Gobierno de Unidad Nacional. Portada. [online]. 2011. [cit. 2011-01-14]. Dostupné na: http://www.presidencia.gob.hn/index.php?option=com_content&view=frontpage&Itemid=1

IHCAFE – Instituto Hondureño del Café. Acerca. [online]. 2011. [cit. 2011-02-17]. Dostupné na: http://www.cafedehonduras.org/aboutus_esp.php

IMF – International Monetary Fund. Honduras and the IMF. [online]. 2010. [cit. 2010-12-26]. Dostupné na: <http://www.imf.org/external/country/HND/index.htm>

INE. Encuesta agrícola nacional 2007–2008: Cultivos Permanentes. Tegucigalpa : Instituto Nacional de Estadística. Tegucigalpa. 52 s.

INE. Encuesta agrícola nacional 2007–2008: Ganadería y Otras Especies Animales. Tegucigalpa : Instituto Nacional de Estadística. Tegucigalpa. 40 s.

INE. Instituto Nacional de Estadística. [online]. 2010. [cit. 2010-12-21]. Dostupné na: <http://www.ine.gob.hn/drupal/>

Historia de Honduras. Portada. [online]. 2011. [cit. 2011-01-28]. Dostupné na: http://www.historiadehonduras.hn/#H%C3%A9ros_y_Pr%C3%B3ceres

Lewis, M. Paul. Ethnologue: Languages of the World, Sixteenth edition. SIL International. Dallas. 1248 s. ISBN 978-1-55671-216-6.

Lisa Segnestam, Louise Simonsson, Jorge Rubiano and Maria Morales. Cross-level institutional processes and vulnerability to natural hazards in Honduras. Stockholm Environment Institute, United Kingdom 2006. 80 s. ISBN 978-91-976022-0-4.

Lonely Planet. Střední Amerika. Nakladatelství Svojtka & Co. Praha 2005. 745 s. ISBN 80-7237-480-x.

Masika R., De Haan A., Baden S. (1997).: Urbanisation and Urban Poverty: A Gender Analysis. Brighton. Institute of Development Studies University of Sussex . 18 s. ISBN 1-85864-347-3

Merrill, T. Honduras: A Country Study [online]. Washington 1993. [cit. 2010-01-29]. Dostupné na: <http://countrystudies.us/honduras/>

Mongabay. Honduras. [online]. 2006. [cit. 2011-01-14]. Dostupné na: <http://data.worldbank.org/country/honduras>

MZV. Honduras. [online]. 2010. [cit. 2010-12-18]. Dostupné na: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/stredni_amerika/honduras/index.html

NCDC – National climatic data center. Mitch: The Deadliest Atlantic Hurricane Since 1780 [online]. 2009. [cit. 2010-12-04]. Dostupné na: <http://www.ncdc.noaa.gov/oa/reports/mitch/mitch.html>

NOAA. National oceanic atmospheric administration. [online]. 2010. [cit. 2010-10-11] Dostupné: <http://www.noaa.gov/wx.html>

Peter J. Meyer. Honduran Political Crisis, June 2009 - January 2010. Washington : Congressional Research Service. 20 s. Dostupné na: www.crs.gov

PRS Group. Honduras : Country Report. East Syracuse: The PRS Group, Inc., 58 s. Dostupné i na: www.prsgroup.com

Reid, R., a kol. Central America on a Shoestring. Lonely Planet 2007. ABN 36 005 607 983.

Rory Carroll. Honduras elects Porfirio Lobo as new president. Guardian. co .uk. [online]. 2009. [cit. 2011-01-14]. Dostupné na: <http://www.guardian.co.uk/world/2009/nov/30/honduras-lobo-president>

Sandra Suffe : Mining in Honduras. [online]. Global Exchange 2005. [cit. 2011-01-14]. Dostupné na: <http://www.globalexchange.org/countries/americas/honduras/Mining.html>

Secretaría de Educación de Honduras. Portada. [online]. 2011. [cit. 2011-02-17]. Dostupné na: <http://www.se.gob.hn/>

Secretaría de Turismo e Instituto Hondureño de Turismo. Boletín de estadísticas turísticas 2005–2009. Instituto Hondureño de Turismo, Tegucigalpa. 2010. 51 s.

Tomás Andino (2009): *Violencia Juvenil, Maras y Pandillas en Honduras*. Tegucigalpa. POLJUVE. 36 s.

UN – United Nations. United Nations Statistics Division [online]. 2010. [cit. 2010-12-28]. Dostupné na: <http://unstats.un.org/unsd/default.htm>

UNDP – United Nations Development Programme. Honduras. [online]. 2010. [cit. 2010-12-29]. Dostupné na: <http://www.undp.un.hn/>

UNESCO – United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. Maya Site of Copan [online]. 2011. [cit. 2011-01-30]. Dostupné na: <http://whc.unesco.org/en/list/129>

UNHCR – United Nations High Commissioner for Refugees. Honduras. [online]. 2008. [cit. 2010-12-27]. Dostupné na: <http://www.unhcr.org/pages/49e492686.html>

USAID – United States Agency for International Development. Country & Profiles. [online]. 2011. [cit. 2011-02-04]. Dostupné na: http://www.usaid.gov/locations/latin_america_caribbean/

USCIV – U.S. Citizenship and Immigration Services. Honduras. [online]. 2011. [cit. 2011-01-23]. Dostupné na: <http://www.uscis.gov/portal/site/>

U.S. Department of State. Countries & Regions. Honduras. [online]. 2010. [cit. 2011-01-16]. Dostupné: <http://www.state.gov/r/pa/ei/bgn/1922.htm>

USGS – U.S. Geological Survey. Honduras Earthquake Information [online]. 2011. [cit. 2011-01-07]. Dostupné na: <http://earthquake.usgs.gov/earthquakes/world/?regionID=42>

WB – The World Bank. Countries and Economies - Honduras. [online]. 2009. [cit. 2010-03-11]. Dostupné na: <http://data.worldbank.org/country/honduras>

WHO – World Health Organization. Countries. Honduras. [online]. 2010. [cit. 2010-12-28]. Dostupné na: <http://www.who.int/countries/hnd/en/>

Wiarda, Howard J., Kline, Harvey F. *A concise introduction to Latin American politics and development*. 2 nd ed. Boulder, CO: Westview Press, 2007. 254 s. ISBN 0-8133-4353-4.

World institute for conservation & enviroment. Nature worldwide [online]. 2010. [cit. 2010-11-11].

Dostupné na: <http://www.nature-worldwide.info/>

11. Seznam příloh

1. Deštný les v Hondurasu
2. Etnické složení obyvatel v Hondurasu
3. Klimadiagram Tegucigalpa
4. Mapa departmentů v Hondurasu
5. Odvětvová struktura zahraniční rozvojové pomoci v roce 2008
6. Poloha Hondurasu
7. Pozůstatky mayského města Copán
8. Prezident Hondurasu Portofirio Lobo Sosa
9. Produkce banánů podle velikosti farem
10. Slum v hlavním městě Tegucigalpa
11. Teritoriální struktura donorů za období 1999-2008
12. Výsledky voleb do parlamentu v roce 2009
13. Vývoj HDI v letech 1980-2010
14. Vývoj počtu obyvatel v Hondurasu za posledních sto let
15. Vývoj počtů skotu v letech 1993-2008
16. Vývoj podílu městského obyvatelstva v populaci 1981-2009
17. Vývoj rozvojové pomoci USA a EU v letech 1998-2008